

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
Кафедра політології та публічного управління**

На правах рукопису

РАРОГ АННА ВОЛОДИМИРІВНА

**ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ОРГАНАМИ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ**

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітньо-професійна програма: «Державна служба»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:
БУСЛЕНКО
Василь Володимирович,
доктор політичних наук,
професор

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол №

засідання кафедри політології та
публічного управління

від

2025 р.

Завідувач кафедри
проф. Бусленко В. В.

ЛУЦЬК – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	9
1.1. Поняття, принципи та форми взаємодії Національної поліції з органами місцевого самоврядування.....	9
1.2. Нормативно-правова база взаємодії до введення воєнного стану.....	12
1.3. Специфіка повноважень Національної поліції та органів місцевого самоврядування	16
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	26
2.1. Правове регулювання взаємодії	26
2.2. Аналіз основних напрямів взаємодії.....	28
2.3. Проблеми та виклики, що виникають у процесі взаємодії.....	34
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	44
3.1. Нормативно-правове вдосконалення взаємодії.....	44
3.2. Організаційні заходи щодо підвищення ефективності співпраці.....	48
3.3. Застосування передового досвіду країн, що мають досвід військових конфліктів.....	48
3.4. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у підвищенні ефективності взаємодії.....	59
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72

ВСТУП

Актуальність даного дослідження обумовлена ситуацією триваючого воєнного конфлікту в Україні, що ставить перед урядовими структурами складне і водночас критично важливе завдання – забезпечення державного суверенітету та підтримку громадського порядку. Вирішальне значення у сфері безпеки належить здатності Національної поліції України (далі – НПУ) до ефективної, узгодженої взаємодії з муніципальними органами, зокрема з органами місцевого самоврядування (далі – ОМС). Ця локальна співпраця забезпечує реалізацію низки важливих функцій: підтримання правопорядку, організацію гуманітарних місій, швидку евакуацію цивільного населення та протидію загрозам, таким як диверсійно-розвідувальна діяльність. Попри існуючу законодавчу базу, практична реалізація такої взаємодії зустрічає системні проблеми, серед яких: нечітке визначення функціональних обов'язків, обмежені ресурси, недостатня координація та організаційні виклики. Ці недоліки негативно впливають на оперативність та якість реагування у кризових ситуаціях, підвищуючи ризики для стійкого функціонування територіальних громад. У зв'язку з цим детальний аналіз системи взаємодії поліції та місцевої влади набуває стратегічної значущості для посилення державного управління у надзвичайних умовах.

Основною **метою** роботи є проведення ґрунтовного аналізу взаємодії між Національною поліцією України та органами місцевого самоврядування та ідентифікація шляхів їх оптимізації задля підвищення результативності спільних дій.

Задля досягнення зазначеної мети поставлено такі **завдання** дослідження:

1. Проаналізувати нормативно-правову базу, яка регулює взаємодію в умовах функціонування у форматі воєнного стану.

2. Вивчити основні напрями спільної діяльності, зокрема гарантування громадської безпеки, координацію гуманітарних місій та протидію диверсійним загрозам.

3. Ідентифікувати основні труднощі та виклики, що супроводжують процес координації зусиль між НПУ та ОМС.

4. Розробити рекомендації щодо вдосконалення механізмів співпраці на основі організаційних коректив, впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та використання міжнародного досвіду.

Об'єктом дослідження є взаємодія між Національною поліцією України та органами місцевого самоврядування.

У свою чергу **предметом дослідження** є взаємодія Національної поліції України з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану.

У межах дослідження взаємодії Національної поліції України з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, що забезпечують всебічний і системний аналіз досліджуваного явища. Використання сукупності методологічних підходів дало змогу ґрунтовно розкрити теоретичні засади, нормативно-правові особливості та практичні аспекти організації взаємодії на центральному й місцевому рівнях. Аналітичний та порівняльний методи були використані для узагальнення й систематизації наукових підходів, викладених у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників, а також для порівняння різних моделей міжінституційної взаємодії у сфері публічної безпеки й правопорядку. Застосування цих методів дозволило виявити спільні та відмінні риси у підходах до координації діяльності правоохоронних органів і органів місцевого самоврядування, зокрема в умовах дії надзвичайних правових режимів. Нормативно-правовий метод використано з метою детального аналізу законодавства України, що регулює діяльність Національної поліції та органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. З його

допомогою досліджено положення Конституції України, законів України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, відомчих нормативно-правових актів, а також рішень органів місцевого самоврядування. Це дало змогу визначити правові підстави, межі повноважень і механізми реалізації взаємодії між зазначеними суб'єктами.

Метод контент-аналізу застосовано для опрацювання статистичних даних, офіційних звітів Національної поліції України, матеріалів органів місцевого самоврядування, інформаційних повідомлень державних органів та аналітичних публікацій. Даний метод дозволив оцінити реальний стан співпраці, виявити основні проблеми та тенденції розвитку взаємодії в умовах воєнного стану, а також визначити чинники, що впливають на її ефективність.

Системний підхід став методологічною основою дослідження, оскільки дав можливість розглянути взаємодію Національної поліції України й органів місцевого самоврядування як цілісну, багаторівневу систему зі складними внутрішніми та зовнішніми зв'язками. На основі цього підходу визначено ключові елементи організаційної взаємодії, форми координації дій, механізми інформаційного обміну й управлінського впливу, а також обґрунтовано напрями вдосконалення співпраці з урахуванням викликів воєнного стану. Застосування зазначених методів у комплексі забезпечило наукову обґрунтованість результатів дослідження та створило підґрунтя для формулювання практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності взаємодії між Національною поліцією України та органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у виявленні, аналізі та систематизації форм, методів, особливостей та проблем взаємодії між Національною поліцією України та органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану, розробці рекомендацій для підвищення ефективності цієї взаємодії, зокрема для забезпечення публічної безпеки, підтримки

правопорядку, захисту прав громадян та координації дій в умовах надзвичайних ситуацій

Ступінь наукового дослідження проблеми. Українські вчені приділяють значну увагу різним аспектам цього питання. Так, В. М. Варенко у своїх дослідженнях розкриває теоретичні та метрологічні засади інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державної влади та правоохоронних структур. Автор обґрунтовує значення систематизованого збору, обробки та аналізу інформації для прийняття управлінських рішень, а також акцентує увагу на необхідності налагодження міжвідомчої взаємодії в умовах підвищених ризиків та загроз. Напрацювання В. М. Варенка створюють теоретичне підґрунтя для дослідження інформаційної складової взаємодії Національної поліції України з органами місцевого самоврядування [5].

В. М. Андрієнко у своїх працях зосереджується на проблемах організації управлінської та аналітичної діяльності в системі публічного управління, розкриваючи питання стратегічного планування, координації дій між суб'єктами влади та розмежування їхніх повноважень. Автор досліджує механізми підвищення ефективності управлінських процесів, що є важливим для аналізу взаємодії органів поліції та органів місцевого самоврядування, особливо в умовах кризових ситуацій та надзвичайних режимів функціонування держави [1].

Практичні аспекти управління безпекою на рівні територіальних громад висвітлені у працях С. В. Тараненка, який досліджує концепцію забезпечення публічної безпеки в контексті децентралізації влади. Автор приділяє увагу партнерській моделі взаємодії поліції, органів місцевого самоврядування та громадськості, обґрунтовуючи значення спільної відповідальності за формування безпечного середовища. Дослідження С. В. Тараненка є теоретичною та прикладною основою для аналізу ролі громад у забезпеченні правопорядку [46].

Організаційні та управлінські аспекти взаємодії правоохоронних органів з органами місцевого самоврядування детально розглянуті в працях Л. П. Ковальчук. Авторка аналізує основні форми та механізми співпраці поліції та ОМС, визначає ключові проблеми їх реалізації, зокрема нормативно-правову невизначеність, дублювання повноважень, кадрові та ресурсні обмеження. У роботах Л. П. Ковальчук запропоновано напрями вдосконалення взаємодії шляхом розвитку інституційних механізмів та підвищення ролі місцевих громад у системі забезпечення публічної безпеки [26].

Важливим елементом наукового аналізу є також узагальнення міжнародного досвіду, зокрема положень Європейської хартії місцевого самоврядування та практик Балтії, які демонструють ефективні моделі співпраці правоохоронних органів і місцевої влади в умовах кризових ситуацій та воєнних загроз. Зазначені підходи характеризуються чітким розмежуванням повноважень, високим рівнем інституційної координації та залученням громад до процесів забезпечення безпеки.

Водночас проведений аналіз наукових джерел свідчить про недостатній рівень комплексних досліджень, присвячених особливостям взаємодії Національної поліції України з органами місцевого самоврядування саме в умовах воєнного стану. Це зумовлює наукову новизну даного дослідження, яке спрямоване на поглиблення теоретичних положень публічного управління та розробку практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності взаємодії зазначених суб'єктів у сучасних умовах.

Практичне значення дослідження. Результати цього дослідження мають значний прикладний потенціал для покращення прийняття управлінських рішень у сфері підтримання громадської безпеки, також вони сприятимуть формуванню стійкої моделі ефективної кооперації між НПУ та ОМС навіть за умов нестабільної ситуації, характерної для воєнного стану.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів (10 підрозділів), висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дослідження становить 79 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1.1. Поняття, принципи та форми взаємодії Національної поліції з органами місцевого самоврядування

Одним із ключових завдань держави, яке реалізується за участі численних державних органів, є забезпечення публічної безпеки та підтримання громадського порядку. Досягнення високого рівня публічної безпеки та порядку становить основну мету як правового, так і організаційного регулювання, залишаючись пріоритетним результатом державної політики у цій сфері. З цією метою держава застосовує широкий спектр інструментів, зокрема розробку та впровадження нормативно-правових актів і актів правозастосування, а також формування дієвих механізмів забезпечення публічної безпеки через діяльність органів публічної влади. Важливу роль у цій системі відіграють органи Національної поліції України і органи місцевого самоврядування. Якщо завдання першої спрямовані переважно на безпосереднє забезпечення безпеки та правопорядку, то діяльність органів місцевого самоврядування охоплює значно ширший спектр функцій, де питання громадської безпеки займають лише одну з ланок. Цей аспект врегульований, зокрема, статтею 38 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" від 21 травня 1997 року [15, с.1].

Національна поліція України виконує свої функції у сфері забезпечення правопорядку на загальнодержавному та місцевому рівнях. Це досягається завдяки наявності у її структурі як центральних органів управління, так і територіальних підрозділів поліції, що чітко визначено положеннями статті

13 Закону України "Про Національну поліцію" [18, с.2]. У цьому ж законі особливу увагу привертає один із принципів діяльності поліції, який передбачає врахування специфіки регіону та актуальних потреб територіальних громад під час планування службової діяльності органів і підрозділів поліції. Це положення закріплене в частині другій статті 11 зазначеного закону. Таким чином, робота поліції не повинна обмежуватися лише нормативно-правовими актами центральних органів влади загальнодержавного рівня. Її діяльність має обов'язково враховувати регіональні особливості, демографічну ситуацію та пріоритетні потреби територіальних громад, у межах яких функціонує конкретний орган поліції. Особливу увагу слід звернути на те, що відповідно до закону головним критерієм оцінювання ефективності роботи поліції є рівень довіри населення. Формування цього рівня довіри залежить від способів реалізації заходів щодо забезпечення належного стану правопорядку, безпеки та загального порядку, що розглядається як беззастережний обов'язок саме Національної поліції України. Безперечно, поліція виконує ключову роль у системі охорони правопорядку й безпеки [2].

Співпраця між Національною поліцією України та органами місцевого самоврядування є важливою складовою загальнодержавної системи публічного управління, спрямованої на забезпечення правопорядку, громадської безпеки та дотримання законності. Необхідність цієї взаємодії значною мірою визначається потребою об'єднання зусиль державних і місцевих інституцій для збереження стабільності суспільного життя. У період воєнного стану така співпраця набуває особливої ваги, адже узгодженість спільних дій впливає не лише на захист громадян, а й на загальну життєздатність регіонів. Під ефективною взаємодією між Національною поліцією та органами місцевого самоврядування розуміється скоординована, всебічна та юридично підкріплена співпраця, спрямована на виконання спільних завдань. Серед ключових напрямів цієї діяльності виділяються захист прав і свобод громадян, підтримання громадського

порядку, запобігання злочинам та забезпечення публічної безпеки. Основна мета такої співпраці полягає в гармонійному поєднанні інтересів держави і місцевих громад, а також у чіткому розподілі повноважень і відповідальності згідно з чинними нормативно-правовими актами. Правові основи цієї взаємодії визначені Законами України «Про Національну поліцію» та «Про місцеве самоврядування в Україні» [15, с.2, 16, с.1]. Поліція, виконуючи свій функціонал, зобов'язана враховувати потреби територіальних громад, тоді як місцеве самоврядування має як право, так і обов'язок сприяти створенню умов для ефективного функціонування поліцейських структур на своїй території. Зокрема, стаття 23 Закону «Про Національну поліцію» визначає однією з форм взаємодії участі органів місцевого самоврядування у матеріально-технічному забезпеченні діяльності поліції, що часто реалізується через муніципальні програми безпеки [16, с.1].

Розглядаючи питання співпраці поліції та органів місцевого самоврядування, важливо усвідомлювати, що ця взаємодія, яка базується на законодавчій основі, має спільну мету. Вона спрямована на підтримання громадського порядку, зокрема на вулицях і у публічних просторах, зменшення рівня злочинності, активніше залучення громади до спільних ініціатив, створення більшої кількості громадських формувань для охорони громадського порядку та підвищення ефективності їхнього функціонування. Ці завдання набувають особливої значущості в сучасних умовах.

Для того щоб глибше зрозуміти аспекти взаємодії Національної поліції з органами місцевого самоврядування, передусім слід визначити саме поняття цієї співпраці. Відповідно до статті 5 Закону України «Про Національну поліцію», у своїй діяльності поліція співпрацює з правоохоронними органами, органами державної влади та місцевого самоврядування згідно з чинним законодавством і нормативними актами. Проте закон більш детально регламентує цю взаємодію лише в розділі VIII під назвою «Громадський контроль», зокрема у статтях 87 і 88 [17, с.2]. Ці статті визначають, як органи місцевого самоврядування можуть

висловлювати недовіру керівникам територіальних підрозділів поліції, а також акцентують увагу на необхідності проведення спільних зустрічей для вирішення нагальних проблем і пошуку оптимальних шляхів їх подолання.

Таким чином, взаємодія передбачає процес спільної діяльності, який об'єднує декілька суб'єктів та встановлює між ними зв'язок задля досягнення спільної мети. Така співпраця має взаємний вплив на учасників, змінюючи якісні характеристики кожної зі сторін. На думку О. В. Батраченка, у своїх дослідженнях ця взаємодія розглядається як певний вид правових відносин між поліцією та іншими органами влади чи місцевого самоврядування. Взаємодія між Національною поліцією та місцевими радами ґрунтується на таких фундаментальних принципах[3, с 25-30]:

- принцип законності передбачає, що всі спільні заходи здійснюються виключно в межах компетенції, яка закріплена нормативними актами;
- принцип відкритості та прозорості (публічності) означає систематичне інформування громадян про результати співпраці, залучення громадськості до вирішення безпекових питань та побудову довіри до поліції як до сервісної служби;
- принцип субсидіарності вказує на те, що проблемні питання слід вирішувати на тому рівні, де це є найбільш ефективним тобто, за активної участі органів місцевого самоврядування, які найкраще знають локальну специфіку та найближчі до населення;
- принцип партнерської взаємодії полягає у рівноправному обміні даними, координації оперативних дій та спільному плануванні заходів з охорони публічного порядку .
- принцип відповідальності передбачає персональну та інституційну відповідальність за належне виконання ухвалених спільних рішень.

Формати взаємодії поліцейських структур та місцевого самоврядування є широкими та визначаються характером завдань, які потребують вирішення.

Розробка та впровадження спільних програм зі запобігання правопорушенням може охоплювати такі заходи, як облаштування систем

відеонагляду, покращення освітлення вулиць, проведення профілактичних заходів у закладах освіти та місцевих громадах. Представники органів місцевого самоврядування активно долучаються до консультативно-дорадчих структур при поліції, наприклад, участю у громадських радах чи поліцейських комісіях [16, с.2]. Ці механізми надають можливість формувати ефективну безпекову політику завдяки постійному зворотному зв'язку. Важливим аспектом є узгоджене реагування на надзвичайні ситуації, коли поліція та місцеві органи координують зусилля з евакуації, захисту критичної інфраструктури, а також протидії дезінформації та панічним настроям. Оперативний обмін інформацією охоплює дані про криміногенну ситуацію, стан громадського порядку та актуальні безпекові потреби. У мирний час такі взаємодії мають переважно превентивну спрямованість, акцентуючи увагу на запобіганні правопорушенням, підвищенні рівня довіри до правоохоронних органів і розвитку концепції «поліції, орієнтованої на громаду». Водночас цей процес потребує постійного вдосконалення, адже ефективність діяльності поліції залежить від ініціативності місцевої влади та її готовності інвестувати в розвиток безпеки. Як бачимо співпраця Національної поліції України з органами місцевого самоврядування є багаторівневим процесом, що об'єднує правові, організаційні та комунікативні аспекти. Ця взаємодія не лише сприяє стабільному впровадженню державної політики у сфері правопорядку, але й допомагає формувати довіру громадян до влади. У сучасних реаліях, особливо в умовах воєнного стану, її значення зростає, адже від якості такої співпраці залежить безпека населення, стабільність соціального життя та здатність держави протистояти зовнішнім і внутрішнім викликам [26, с. 31- 40].

О. Ю. Лялюк [30, с.1] зазначає, що враховуючи правовий статус суб'єктів взаємодії, наукові джерела пропонують кілька підходів до класифікації форм відносин між ними. Найбільш прагматичною виглядає класифікація за такими категоріями: інформаційні, організаційні (інституційні), матеріально-фінансові та контрольні форми. Дані форми

співпраці часом набувають конкретного вираження, зокрема через координацію зусиль у межах реалізації програм регіонального рівня, створення та впровадження всебічних профілактичних програм, спрямованих на зниження впливу злочинності на молодь, а також через участь у спільних заходах та рейдах, спрямованих на боротьбу зі злочинністю. У цьому контексті необхідно акцентувати увагу на тому, що взаємодія між поліцією та органами місцевого самоврядування здебільшого здійснюється через організаційні, інформаційні та контрольні форми співпраці. Ефективність такого партнерства безпосередньо залежить від постійного діалогу між представниками відповідних структур, який створює умови для спільного виявлення проблем і пошуку конструктивних шляхів їх вирішення. Варто наголосити, що будь-яка діяльність може бути класифікована як взаємодія лише тоді, коли її процес супроводжується взаємним впливом сторін із метою досягнення колективної мети.

Одним із ключових аспектів подібної співпраці є забезпечення громадського порядку та безпеки під час масових мирних зібрань. Інформація про заплановані заходи зазвичай надходить до органів місцевого самоврядування або державної влади, після чого відповідальна особа перевіряє всі обставини та повідомляє поліцію про проведення заходу. Це дозволяє заздалегідь підготувати належні заходи безпеки. У таких випадках взаємодія проявляється через координацію дій, спільне розроблення програм безпеки та створення умов для упорядкованого проведення заходів. Особливу увагу слід приділяти достовірності інформації, переданої органами влади до поліції. Це не лише сприяє оперативному реагуванню на потенційні загрози громадському порядку, але й запобігає незаконному припиненню заходів, що мають законну мету, таку як звернення до влади зі скаргами чи пропозиціями. Враховуючи ці аспекти, важливо окреслити загальні цілі взаємодії, яких можна досягти лише через скоординовані дії поліції та органів місцевого самоврядування [7, с.56-59]. Адже саме ці органи є безпосередніми представниками територіальних громад і відіграють ключову

роль у підтриманні громадського порядку та вирішенні актуальних соціальних проблем.

1.2. Нормативно-правова база взаємодії до введення воєнного стану

Юридична основа, що регулює співпрацю між Національною поліцією України та органами місцевого самоврядування, була встановлена в рамках системних реформ. Ці зміни мали на меті створення демократичної моделі публічного управління у сфері безпеки, орієнтованої на потреби суспільства. До запровадження воєнного стану така співпраця ґрунтувалася на розгалуженій системі законодавчих актів, урядових постанов і відомчих документів, які чітко визначали повноваження, механізми координації та форми взаємодії між правоохоронними органами та місцевими громадами.

Основу правового регулювання становить Конституція України. Зокрема, статті 140–146 закріплюють основні принципи місцевого самоврядування, підкреслюють його автономність у межах закону та зобов'язують державу забезпечувати правопорядок і законність. Стаття 17 [15, с.1] Конституції підкреслює, що забезпечення суверенітету та безпеки є спільною відповідальністю всіх громадян і вимагає узгоджених дій усіх владних структур, включаючи правоохоронні органи та місцеві ради. Основою реформування правоохоронної системи став Закон України «Про Національну поліцію», прийнятий 2 липня 2015 року [15, с.3]. Цей нормативний документ прийшов на зміну закону «Про міліцію» та запровадив концепцію партнерських відносин між поліцією і громадами. Відповідно до статті 11 цього закону, діяльність поліції ґрунтується на принципах верховенства права, відкритості, співпраці з населенням та підзвітності. Крім того, закон чітко визначає обов'язок Національної поліції координувати свою роботу з органами місцевого самоврядування у сферах охорони правопорядку, профілактики правопорушень та реагування на надзвичайні ситуації.

Додатково, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», ухвалений у 1997 році, регламентує повноваження місцевих рад у питаннях громадської безпеки. Згідно зі статтею 38, виконавчі органи рад мають право сприяти діяльності Національної поліції, організовувати заходи для підтримання порядку та фінансувати спеціальні програми з питань безпеки. Окрім цього, місцеві ради уповноважені створювати спеціальні комісії для оцінки ефективності роботи поліції на регіональному рівні.

Таблиця 1.1 - Нормативно-правова база взаємодії органів влади, силових структур та громадських організацій в Україні

Сфера взаємодії	Назва нормативного документа	Короткий зміст
Конституційні основи	Конституція України (1996)	Визначає принципи взаємодії органів влади, права та обов'язки громадян, основи оборони та безпеки держави.
Оборона та безпека	Закон України «Про оборону України» (1992, з ред.)	Регулює організацію та здійснення оборони, взаємодію Збройних Сил, державних органів та місцевого самоврядування.
Надзвичайні ситуації	Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» (2000)	Визначає порядок введення надзвичайного стану, повноваження органів влади, обмеження прав громадян.
Цивільний захист	Закон України «Про цивільний захист» (1993)	Визначає організаційні та правові засади захисту населення, координацію дій рятувальних служб, органів влади та громадських організацій.
Взаємодія з правоохоронними органами	Закон України «Про Національну поліцію» (2015)	Регламентує взаємодію поліції з іншими органами державної влади, місцевого самоврядування та громадськістю у сфері безпеки.
Взаємодія з місцевим самоврядуванням	Закон України «Про місцеве самоврядування в	Визначає повноваження органів місцевого самоврядування у сфері безпеки та взаємодії з

	Україні» (1997)	держструктурами.
Міжнародна співпраця	Конституція України та міжнародні договори	Забезпечує механізми координації з міжнародними організаціями та союзниками у сфері безпеки і оборони.
Державне управління	Закон України «Про державну службу» (2016)	Регулює механізми взаємодії органів влади через державні служби, зокрема у кризових ситуаціях.

Джерело: [10]

Інші нормативно-правові акти також відіграють значну роль у забезпеченні співпраці. Серед них Закони України «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про запобігання корупції», «Про звернення громадян», а також «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» (2000 рік). Останній закон визначає правові засади створення громадських формувань, які взаємодіють із поліцією та місцевими органами влади. На рівні підзаконних актів співпраця між органами місцевого самоврядування та Національною поліцією України закріплюється через постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства внутрішніх справ і реалізацію місцевих програм із забезпечення безпеки. Зокрема, Постанова Кабінету Міністрів України №877 від 2015 року, що затверджувала Положення про патрульну поліцію, передбачала залучення місцевих органів самоврядування до впливу на планування маршрутів патрулювання та узгодження заходів безпеки [15, с.1].

Істотний імпульс для розвитку партнерських відносин надала Концепція реформування Міністерства внутрішніх справ України, ухвалена у 2014 році. Її положення включали чітке розмежування функцій органів міністерства, створення механізмів громадського контролю за діяльністю поліції та інтеграцію громадськості до процесу управління безпекою. Зокрема, концепція сприяла утворенню громадських рад при поліцейських структурах, а також впровадженню систем відеонагляду «Безпечне місто», фінансування яких здійснювалось за рахунок місцевих бюджетів [5, с. 43-47].

До моменту запровадження воєнного стану правова основа співпраці залишалася відносно стабільною адміністративною системою, яка орієнтувалася на розвиток демократичних принципів управління. Водночас однією з головних проблем була нечіткість у визначенні меж компетенцій, зокрема щодо участі місцевих рад у забезпеченні контролю за діяльністю поліції. Незважаючи на це, саме в цей період було закладено фундамент для формування партнерської моделі взаємодії «поліція–громада», що в подальшому дозволило адаптувати цю систему до нових викликів військового часу [2, с. 32-35].

Отже, нормативно-правова база забезпечувала інституційні механізми для співпраці між Національною поліцією України та органами місцевого самоврядування на основі принципів демократичності, підзвітності та прозорості. Однак дана база вимагала подальшого вдосконалення з метою підвищення оперативності реагування, уточнення розподілу повноважень та посилення координації дій у контексті кризових ситуацій, що виникли із початком війни [3, с.1].

1.3. Специфіка повноважень Національної поліції та органів місцевого самоврядування

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Національну поліцію», Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, який здійснює функції служіння суспільству, зокрема охорону прав і свобод громадян, протидію злочинності, а також забезпечення публічної безпеки та громадського порядку. У статті 2 цього ж закону ключовими завданнями поліції визначено гарантування громадської безпеки та порядку. При цьому в тексті закону присутні терміни «громадська безпека» і «громадський порядок», однак їх чітке визначення відсутнє. 11 травня 2023 року Указом Президента України № 273/2023 було затверджено Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору

безпеки й оборони на період 2023–2027 років. У документі зазначено, що в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України органи правопорядку зіткнулися з безпрецедентними проблемами, включно з організаційними та іншими викликами, які суттєво вплинули на їхню здатність ефективно виконувати функції щодо забезпечення національної безпеки в різних аспектах. Водночас українське суспільство висловлює чіткий запит на активні й якісні зміни у всіх сферах, зокрема в правоохоронній діяльності. Серед пріоритетів реформ виокремлено гарантування прав і свобод громадян, а також зміцнення демократичних принципів державності, що базується на верховенстві права[9, с.13-17].

Основоположний принцип Конституції України залишається незмінним як у мирний час, так і під час війни: встановлення меж повноважень органів влади для запобігання зловживанням і забезпечення дотримання прав людини. Проте конституційні цілі та пріоритети під час війни набувають специфічного характеру, з акцентом на захист суверенітету та територіальної цілісності держави, що є фундаментальною складовою конституційних цінностей. Ці аспекти перебувають у тісному взаємозв'язку з дотриманням індивідуальних прав і свобод громадян і не можуть суперечити одне одному, адже безпека держави створює основу для реалізації прав людей. Навіть за умов воєнного стану будь-які обмеження конституційних свобод мають бути виправданими й обґрунтованими. Енциклопедичні джерела свідчать, що дискусії про необхідність створення поліції в Україні розпочалися ще з моменту набуття країною незалежності. Проте реальні реформи у цьому напрямку активно розпочалися лише після 2014 року. Попередні спроби трансформації правоохоронних органів, наприклад у 2012 році, не були успішними через відсутність стратегічного бачення змін. Того часу міліція залишалася репресивним інструментом влади замість перетворення на сервісну службу для громади. Внаслідок цього реформування звелось лише до формального перейменування «міліції» на «поліцію» [8, с.1].

У період відсутності воєнних дій взаємодія Національної поліції України та органів місцевого самоврядування ґрунтується на чітко визначеному розподілі компетенцій. Такий підхід окреслює межі відповідальності кожної зі сторін у забезпеченні правопорядку, громадської безпеки та реалізації державної політики у сфері внутрішніх справ. Його основна мета досягнення максимальної ефективності публічного управління, уникнення дублювання функцій і сприяння прозорій координації спільних дій. Національна поліція України є ключовою ланкою системи охорони громадського порядку, виконуючи завдання, що передбачені статтею 2 Закону України «Про Національну поліцію». У мирний час її основна діяльність включає захист прав і свобод громадян, профілактику злочинності, розкриття кримінальних правопорушень, а також забезпечення громадської безпеки під час масових заходів, техногенних аварій чи стихійних лих. Крім того, поліція здійснює адміністративні функції, такі як контроль за дорожнім рухом, нагляд за виконанням дозвільних процедур, реагування на звернення громадян і розшук зниклих осіб.

Важливим аспектом роботи поліції у мирний час є виконання не лише силових, але й сервісних функцій. Це передбачає побудову діяльності на основі партнерських відносин із населенням задля підвищення довіри до державних інституцій. Одним із ключових елементів цієї концепції є впровадження моделі «поліції, орієнтованої на громаду» (community policing). Окрім Конституції України, ключову роль у визначенні засад функціонування органів поліції в правоохоронній сфері, зокрема в межах протидії адміністративним правопорушенням, відіграє Закон України «Про Національну поліцію». У Кодексі України про адміністративні правопорушення унормовано перелік складів адміністративних правопорушень, визначено види та порядок застосування поліцейських заходів, процедуру провадження у справах про адміністративні правопорушення, а також порядок застосування адміністративних стягнень тощо [5, с.1].

Особливості функціонування Національної поліції України у контексті забезпечення громадського порядку та публічної безпеки в умовах воєнного стану регулюються положеннями Закону України "Про правовий режим воєнного стану". На формування спеціалізованих планів і визначення завдань впливають численні змінні фактори, серед яких оперативна обстановка, доступність інформації, політичний і економічний контексти, а також інші обставини об'єктивного чи суб'єктивного характеру. Відповідно до розроблених планів здійснюється оптимальний розподіл особового складу з метою ефективного забезпечення публічної безпеки та підтримання громадського порядку.

Активність Національної поліції України характеризується багатовекторністю та багатозадачністю, що визначає необхідність її регулювання нормами різних галузей права, значну частину яких становлять норми адміністративного права. Більшість завдань поліції реалізуються через виконання функцій публічного управління та надання поліцейських послуг, спрямованих на підтримання публічної безпеки, правопорядку, захист прав і свобод громадян, а також інтересів суспільства й держави. Крім того, до компетенції поліції належить надання допомоги особам, які потребують її через особисті, економічні чи соціальні обставини або внаслідок надзвичайних ситуацій, що чітко визначено чинним законодавством [2, с.3].

Важливими аспектами функціонування Національної поліції України є положення, закріплені у Законі України "Про Національну поліцію". Зокрема, у статті 16 визначено повноваження Міністерства внутрішніх справ України щодо організаційного управління системою поліції, а у статті 22 — компетенцію керівника поліції. Окремо обґрунтований перелік загальних повноважень Національної поліції (статті 23–25), що формує нормативно-правову базу її діяльності та забезпечує комплексний підхід до реалізації покладених функцій. У межах такої моделі поліцейські не лише реагують на виклики, а й активно співпрацюють із місцевими громадами. Вони проводять профілактичні заходи, ініціюють освітні програми та залучають мешканців

до спільних ініціатив для покращення рівня безпеки. Слід окремо виділити важливість співпраці поліції з виконавчими органами місцевих рад, особливо в контексті реалізації програм профілактики правопорушень на локальному рівні. Фінансування таких заходів здійснюється з місцевих бюджетів і включає розвиток систем відеоспостереження, модернізацію вуличного освітлення, облаштування безпечних зон біля освітніх закладів, а також підтримку роботи дільничних офіцерів. Ця взаємодія має координаційний характер, де поліція виконує оперативні завдання, а органи самоврядування забезпечують організаційний, матеріальний та соціальний супровід для реалізації цих функцій [5, с. 142-150].

Органи місцевого самоврядування здійснюють свої функції у сфері забезпечення безпеки відповідно до положень Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні". На відміну від поліції, вони не мають правоохоронного статусу, що, однак, не зменшує вагомості їхньої ролі у створенні безпечного середовища. Основними завданнями місцевої влади є сприяння функціонуванню поліції через створення відповідних умов, участь у фінансуванні програм з питань безпеки, підтримка реалізації державної політики у сфері охорони правопорядку, а також формування конструктивної взаємодії між правоохоронцями та громадами. Поліція, у свою чергу, наділена значними повноваженнями для виконання своїх функцій, зокрема застосуванням заходів державного примусу, які здійснюються виключно в межах законодавства та відповідно до встановлених юридичних процедур. Особливість повноважень поліції полягає у зміні акцентів її діяльності: від домінанти "репресивної функції," що була характерною для ліквідованої міліції, до орієнтації на надання допомоги населенню і захист громадських інтересів.

Компетенція поліції регламентована у Розділі IV Закону України "Про Національну поліцію," де виділено два основних рівні повноважень: основні (вичерпний перелік) та додаткові, що можуть бути делеговані суто на підставі законодавчих актів. Як зазначено у монографії Гусарова С. М.,

Салманової О. Ю., Комзюка А. Т. та інших "Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України," статті 23–25 згаданого закону відповідають міжнародним правовим стандартам. Серед них Декларація про поліцію (1979 р.), Кодекс поведінки посадових осіб із підтримання правопорядку (1979 р.), Рекомендація Res (2001) 10 Комітету Міністрів Ради Європи щодо Європейського кодексу поліцейської етики та Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) [2, с.3-5]

В умовах воєнного стану головне завдання Національної поліції України полягає у забезпеченні публічної безпеки та громадського порядку відповідно до зазначених юридичних норм, а також у превентивній діяльності та припиненні правопорушень. У таких екстремальних обставинах всі державні інститути адаптують свої повноваження, функціональні обов'язки та процедури відповідно до нових викликів.

Функція органів місцевого самоврядування в забезпеченні безпеки також зазнає трансформації. Вони мають право створювати громадські формування для підтримання правопорядку, які діють добровільно під контролем Національної поліції. Крім того, можливе утворення дорадчих комісій з питань дотримання законності і боротьби зі злочинністю, що підвищують прозорість діяльності поліцейських структур. Важливу роль відіграє й розробка локальних стратегій безпеки, орієнтованих на специфічні соціально-економічні умови певної громади. Матеріально-технічне забезпечення потреб поліції є однією з ключових складових такої співпраці у мирний час і включає забезпечення службових приміщень для дільничних офіцерів, закупівлю транспортних засобів, встановлення систем відеонагляду та фінансування спільних проєктів в царині безпеки. Ці процеси організовуються відповідно до бюджетного законодавства та рішень місцевих рад. Не менш важливою складовою є ефективний обмін інформацією між поліцією та органами місцевого самоврядування, адже

значна частина даних щодо стану громадської безпеки формується саме на рівні громад.

Висновки до першого розділу. У першому розділі дослідження було розкрито теоретичні та організаційні засади взаємодії Національної поліції України з органами місцевого самоврядування, що дало змогу сформулювати цілісне уявлення про сутність, зміст та значення такої взаємодії в системі забезпечення публічної безпеки і правопорядку, особливо в умовах воєнного стану. У ході аналізу теоретичних підходів встановлено, що взаємодія Національної поліції України з органами місцевого самоврядування є багатовимірним соціально-правовим явищем, яке ґрунтується на принципах законності, партнерства, узгодженості дій, взаємної відповідальності та спільної орієнтації на захист прав і свобод громадян. Визначено, що ефективність такої взаємодії значною мірою залежить від рівня інституційної спроможності сторін, чіткого розмежування повноважень та налагодження сталих комунікаційних зв'язків.

Дослідження організаційних засад співпраці показало, що Національна поліція України та органи місцевого самоврядування виступають взаємодоповнювальними суб'єктами у сфері забезпечення громадської безпеки. Органи місцевого самоврядування відіграють важливу роль у формуванні безпечного середовища на територіальному рівні, водночас Національна поліція забезпечує реалізацію правоохоронної функції держави, координацію заходів реагування та підтримання правопорядку.

Окрему увагу у розділі приділено впливу умов воєнного стану на характер взаємодії зазначених суб'єктів. Встановлено, що воєнний стан зумовлює розширення функціональних обов'язків Національної поліції України та органів місцевого самоврядування, підвищує потребу в оперативності управлінських рішень, обміні інформацією та координації дій у сфері безпеки, цивільного захисту й реагування на загрози. Незульгати теоретичного й організаційного аналізу підтверджують, що взаємодія Національної поліції України з органами місцевого самоврядування є

необхідною передумовою ефективного забезпечення правопорядку та публічної безпеки в сучасних умовах. Здобуті висновки створюють теоретико-методологічне підґрунтя для подальшого аналізу правових механізмів і практичних аспектів такої взаємодії в умовах воєнного стану, що буде здійснено в наступних розділах дослідження.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

2.1. Правове регулювання взаємодії в умовах воєнного стану

В останній період до нормативно-правової бази, яка регулює діяльність Національної поліції України, було внесено значну кількість змін, спрямованих на адаптацію функцій цього органу до умов воєнного стану. Зокрема, статтю 8 Закону України «Про Національну поліцію» доповнено четвертою частиною, яка визначає, що у період дії воєнного стану поліція здійснює свої функції відповідно до свого призначення та специфіки діяльності з урахуванням обмежень прав і свобод громадян, а також законних інтересів юридичних осіб. Встановлення таких обмежень здійснюється згідно з Конституцією України та Законом України «Про правовий режим воєнного стану». Аналіз змін до законодавства свідчить про суттєве розширення повноважень поліції в умовах воєнного стану. Були внесені поправки до низки нормативно-правових актів як законодавчого, так і підзаконного рівнів, які регламентують організацію та функціонування Національної поліції України. Ці зміни передбачають розширення можливостей поліцейських під час виконання основних завдань, зокрема забезпечення публічного порядку та безпеки, захисту прав і свобод громадян, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, а також надання допомоги особам, які перебувають у складній особистій чи соціально-економічній ситуації або потерпіли внаслідок надзвичайних обставин [7].

Ключові заходи з протидії правопорушенням регламентуються переважно Законом України «Про Національну поліцію». У статті 30 цього закону визначено три основні групи адміністративно-правових заходів: реагування на правопорушення відповідно до Кодексу України про

адміністративні правопорушення, превентивні заходи та заходи примусового характеру. Крім того, передбачено можливість застосування інших заходів, які визначаються окремими законодавчими актами. У оновленій редакції статті 40 Закону поліція отримала право використовувати у своїй діяльності сучасні технічні засоби, зокрема безпілотні літальні апарати та спеціалізоване обладнання для протидії їх використанню. Окремо дозволяється впроваджувати програмне забезпечення для аналітичної обробки фото- та відеоматеріалів [9, с. 36]. Такі програми надають змогу ідентифікувати осіб та розпізнавати реєстраційні знаки транспортних засобів. Крім цього, технічні прилади, такі як фото- та відеокамери, пристрої для фіксації правопорушень, а також обладнання для виявлення радіаційних, хімічних, біологічних або ядерних загроз, можуть бути закріплені на форменому одязі поліцейських, безпілотниках, службовому транспорті включно із суднами чи іншими плавзасобами. Це стосується також тих засобів транспорту, які не мають кольорографічних схем чи розпізнавальних знаків поліцейської належності. Додатково ці пристрої можуть бути встановлені на будівлях або вздовж периметрів дорожньої інфраструктури.

У разі виникнення ситуацій, що вимагають відбиття нападу, який загрожує життю чи здоров'ю поліцейського або інших осіб, усунення небезпеки у межах крайньої необхідності чи затримання правопорушника, котрий чинить активний спротив або вже вчинив протиправну дію, працівник поліції має право використовувати будь-які доступні підручні засоби. У таких випадках обмеження використання лише спеціальних засобів, передбачених статтею 45 Закону, не застосовуються (частина п'ята статті 42) [15, с.2]. У період дії воєнного стану поліцейські уповноважені застосовувати заходи примусу, передбачені статтею 42 Закону, щодо осіб, які беруть участь у збройній агресії проти України. Це допускається без дотримання певних вимог та обмежень, що стосуються порядку застосування таких заходів, використання спеціальних засобів і вогнепальної зброї (частина 9 статті 42). У разі застосування відповідного примусу, що спричиняє тілесні

ушкодження, каліцтво або вогнепальні поранення зазначеним особам, поліцейський зобов'язаний, за можливості, усно або через засоби комунікації повідомити про це свого керівника. Останній, якщо це доречно і можливо, інформує центральний орган управління поліції та відповідного прокурора (частина 10 статті 42 Закону). Таким чином, слід зазначити, що під час воєнного стану повноваження органів Національної поліції України суттєво розширені завдяки внесенню відповідних змін до Закону України "Про Національну поліцію". Основні конституційні цілі та пріоритети функціонування держави в умовах війни набувають специфічного характеру. Захист держави та її оборона, як базові конституційні цінності, нерозривно пов'язані з гарантіями прав і свобод людини. Вони не мають бути протиставлені одне одному, оскільки реалізація одного напряму значною мірою визначає стан забезпечення іншого. Разом із тим важливо, щоб у процесі розширення повноважень правоохоронних органів, зокрема поліції в умовах воєнного стану, Верховна Рада України враховувала той факт, що об'єктивні обставини війни або запровадження воєнного стану не повинні автоматично виступати підставою для обмеження конституційних прав і свобод громадян [6, с.3].

Варто зазначити, що зміни торкнулися й п'ятого розділу Закону України «Про Національну поліцію», пов'язаного із повноваженнями під час воєнного стану. Згідно з пунктом 1 частини 1 статті 32 закону, поліція отримала право перевіряти документи і фіксувати інформацію, якщо особа має зовнішні ознаки, схожі на ознаки особи, яка самовільно покинула місце утримання військовополонених. Крім того, поліцейські мають право зупиняти транспортні засоби у разі наявності даних про можливу причетність водія чи пасажирів до аналогічної ситуації самовільного залишення місця утримання військовополонених. Введення воєнного стану на території України у 2022 році спричинило кардинальні зміни у функціонуванні системи публічного управління, включаючи механізми взаємодії між Національною поліцією України та органами місцевого самоврядування.

Безпрецедентні безпекові виклики як-от масштабні бойові дії, екстрена евакуація населення, підвищена загроза диверсій і потреба в оперативній підтримці правопорядку у прифронтових районах зумовили нагальну необхідність в адаптації правової бази для забезпечення максимальної координації зусиль між державними та місцевими структурами [18, с.1-3].

Нормативно-правове забезпечення співпраці в умовах військового режиму є багаторівневим і складається з комплексу документів: від законів, указів Президента та постанов Кабінету Міністрів до відомчих актів і рішень Ради національної безпеки і оборони України. Ключовими документами, які визначають юридичні засади діяльності в цей період, є Конституція України, Закон України «Про правовий режим воєнного стану» (від 12.05.2015), Закон України «Про Національну поліцію» (від 02.07.2015) та Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (від 21.05.1997) із всіма змінами, внесеними у зв'язку з війною [19, с. 1– 6].

Стаття 4 Закону «Про правовий режим воєнного стану» встановлює, що протягом дії цього режиму всі органи (державна влада, військове командування, військові адміністрації, органи місцевого самоврядування, підприємства та установи) зобов'язані діяти в межах своєї компетенції та в тісній координації з військовими структурами. Ця вимога спрямована на забезпечення оборони держави, публічної безпеки і захисту населення. Відтак, співпраця Національної поліції України з місцевими радами трансформується з адміністративно-правової у напрямку оборонно-організаційного характеру [19, с.3].

Згідно з пунктом 8 статті 23 Закону «Про Національну поліцію», в період воєнного стану поліція виконує розширений спектр завдань: забезпечення громадської безпеки та порядку, участь у заходах територіальної оборони, протидія диверсійно-розвідувальним групам (ДРГ), контроль за дотриманням комендантської години і правил світломаскування, а також координація дій із військовими адміністраціями [14, с. 1].

Органи місцевого самоврядування, у свою чергу, відповідно до статті 16 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні», зобов'язані сприяти підтримці обороноздатності держави, забезпеченню громадського порядку та стабільному функціонуванню об'єктів критичної інфраструктури [15, с.1]. З метою забезпечення максимальної узгодженості дій, Указом Президента України №64 2022 та наступними указами про продовження воєнного стану передбачено формування військових адміністрацій (ВА). У деяких випадках ВА частково або повністю перебирають на себе повноваження органів місцевого самоврядування [15, с. 2]. Це створює нову конфігурацію правових зв'язків між Національною поліцією України, ВА та місцевими радами. У цій новій системі поліція стає ключовим виконавчим органом з питань безпеки, підзвітним військовому командуванню, але який одночасно здійснює координацію з місцевою владою.

Накази Міністерства внутрішніх справ України відіграють особливу роль. Наприклад, Наказ МВС №201 від 03.03.2022 «Про організацію діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану» визначив конкретні напрями співпраці поліції з місцевими органами влади: оперативний обмін даними, спільне патрулювання, охорона критичної інфраструктури, супровід гуманітарних вантажів, евакуація населення та контроль за комендантською годиною [8, с.2].

Правове регулювання також втілюється через постанови Кабінету Міністрів України. Наприклад, постанова КМУ №573 від 11.05.2022 «Про взаємодію органів державної влади, місцевого самоврядування та військового командування під час дії воєнного стану» деталізує порядок координації дій між місцевими радами, поліцією та Збройними Силами України щодо забезпечення правопорядку, евакуації та розподілу гуманітарної допомоги [17, с.2].

Не менш важливими є місцеві нормативні документи, які ухвалюються органами місцевого самоврядування або розпорядженнями голів військових адміністрацій. Це рішення про створення об'єднаних штабів безпеки,

координаційних рад при поліції, робочих груп з питань протидії мародерству чи евакуації. Такі акти конкретизують форми співпраці на місцевому рівні та забезпечують швидкість реагування [17].

Особлива увага приділяється координації з територіальною обороною, що регулюється Законом України «Про основи національного спротиву».

Підрозділи поліції залучаються до спільного патрулювання з бійцями тероборони, участі у фільтраційних заходах, перевірці документів та підтримці публічного порядку в районах, де ведуться бойові дії [21].

Отже, правове регулювання співпраці Національної поліції України з органами місцевого самоврядування у воєнний період характеризується комплексністю та багаторівневістю. Воно базується на нормах конституційного, адміністративного, оборонного та муніципального права, які діють як єдине правове поле. Водночас, ця взаємодія часто має більш оперативний, ніж формалізований характер, що сприяє швидшому ухваленню рішень, але може створювати ризики дублювання повноважень та правової невизначеності.

2.2. Аналіз основних напрямків взаємодії

Співпраця поліції із громадянським суспільством охоплює ключові напрями взаємодії, що реалізуються через різноманітні форми співпраці. Ці форми включають організаційні аспекти діяльності обох сторін та різновиди спільної роботи, які виникають у межах партнерських відносин між правоохоронними органами та інститутами громадянського суспільства. Напрями та форми такої взаємодії є основними елементами механізму впровадження партнерської моделі відносин між поліцією та суспільством. Основні завдання поліції регламентуються законом «Про Національну поліцію». Серед цих завдань – захист громадян, суспільства та держави від незаконних дій, запобігання та припинення злочинів і адміністративних порушень, розслідування та розкриття злочинів, розшук осіб, провадження

справ про адміністративні правопорушення, виконання адміністративних покарань, забезпечення порядку в громадських місцях, забезпечення безпеки дорожнього руху, контроль за дотриманням законодавства щодо обігу зброї та охоронної діяльності, захист майна й об'єктів. Важливою складовою роботи також є державна підтримка потерпілих, свідків та інших учасників кримінального процесу, а також проведення експертно-криміналістичних досліджень [14].

Діяльність поліції обмежується виключно цими напрямками. Громадянське суспільство залучається до реалізації зазначених функцій у межах, дозволених законодавством. Закон «Про Національну поліцію» також підкреслює важливість використання потенціалу громадських інститутів для підтримки роботи правоохоронних органів. Визначені напрямки діяльності поліції є основою для партнерських взаємовідносин між правоохоронними органами та громадянським суспільством. У цих межах допустимі різноманітні форми залучення різних інститутів громадянського суспільства. Особливості взаємодії проявляються через її організаційний характер, орієнтованість на спільне досягнення цілей із громадянським суспільством, а головним методом у цьому процесі є узгодження дій. Факти співпраці поліції свідчать, що інститути громадянського суспільства активно й ефективно допомагають поліції з власної ініціативи. Зокрема, їхня допомога надається у виявленні, припиненні та попередженні правопорушень і злочинів, а також у встановленні особистостей затриманих порушників. Представники громадянського суспільства беруть участь у пошуку свідків злочинів та з'ясуванні обставин, які могли сприяти їх скоєнню. На думку В. В. Майорова, діяльність поліції, побудована на тісній співпраці з громадянами та громадами для запобігання правопорушень, є важливим викликом сучасності. Одним із ключових завдань у цьому процесі є вдосконалення взаємодії між поліцією та населенням, що сприяє підвищенню рівня довіри до правоохоронних органів [21, с.6].

Аналіз практики взаємодії держави та суспільства демонструє, що основними формами партнерства між поліцією і громадянським суспільством є пряма співпраця, обмін інформацією, громадський контроль, проведення профілактичних заходів і благодійні ініціативи [21, с.3]. Ці форми партнерства реалізуються через такі дії: інформування поліції представниками громадянського суспільства щодо підготовки або вчинення правопорушень; публікації у засобах масової інформації із зазначенням фактів, що містять ознаки правопорушень; допомога поліції у пошуку свідків і потерпілих у межах кримінальних справ або справ про адміністративні правопорушення. Також це може включати залучення спеціалістів із громадянського суспільства до слідчих дій для виконання консультацій або вирішення питань, що потребують професійних знань. Крім цього, представники громадянського суспільства можуть брати участь у навчанні поліцейських, щоб ті могли використовувати набуті знання у своїй роботі.

Введення воєнного стану суттєво змінило суть і важливість співпраці між Національною поліцією України та органами місцевого самоврядування. Якщо раніше вона фокусувалася переважно на профілактиці та координації, то під час повномасштабної війни ця взаємодія стала одним із стратегічних інструментів забезпечення життєздатності громад, підтримки законності, захисту населення та загальної стійкості держави. Ключові напрямки співробітництва визначаються з огляду на оперативну ситуацію, рівень воєнних загроз і можливості місцевої влади [18].

1. Гарантування громадської безпеки та правопорядку. Цей напрямок є фундаментальним і реалізується через низку спільних заходів: об'єднане патрулювання населених пунктів, охорону стратегічних об'єктів, а також узгодження дій правоохоронців із представниками органів місцевого самоврядування під час евакуації чи інших масових заходів. Наказ МВС №201 від березня 2022 року зобов'язав територіальні підрозділи поліції підтримувати безперервний зв'язок з місцевими радами та військовими адміністраціями для обміну даними про криміногенну обстановку, стан

порядку та пересування осіб і транспорту. Органи місцевого самоврядування активно сприяють Національній поліції України у встановленні блокпостів, розгортанні систем відеоспостереження та виділенні ресурсів на паливно-мастильні матеріали і транспорт. У багатьох громадах були створені спільні оперативні центри, які дозволяють максимально швидко реагувати на повідомлення про порушення, діяльність диверсантів, мародерство чи незаконне зберігання зброї [14].

2. Протидія диверсійно-розвідувальним групам, цей напрямок фокусується на боротьбі зі злочинними та ворожими формуваннями в тилу і прифронтовій зоні. Спільна робота поліції та місцевої влади включає завдання з ідентифікації підозрілих осіб, посилену перевірку документів, контроль за дотриманням обмежень комендантської години, забезпечення світломаскування та регулювання пересування. Територіальні громади відіграють вирішальну роль у зборі та передачі даних про підозрілі факти, тоді як поліція координує їхнє опрацювання з Службою безпеки України та військовими підрозділами.

В окремих областях (як-от Харківська, Сумська, Запорізька) були організовані об'єднані оперативні групи, до складу яких увійшли представники Національної поліції України, територіальної оборони та органів місцевого самоврядування. Їхня діяльність спрямована на гарантування безпеки критичних об'єктів та оперативне інформування населення про загрози [21].

3. Надання гуманітарної допомоги та організація евакуації

Цей напрямок набув особливого стратегічного значення через постійні обстріли і масове переміщення внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Співпраця поліції та органів місцевого самоврядування забезпечує життєво важливі процеси [23].

- Національна поліція України здійснює супровід гуманітарних вантажів, охорону складів і пунктів видачі допомоги, а також підтримує порядок під час розподілу ресурсів

- Органи місцевого самоврядування відповідають за логістику, розподіл ресурсів, організацію тимчасових притулків для переселенців та інформування громадян .

Під час масштабних евакуацій поліція координує рух транспорту, супроводжує колони та запобігає паніці. Належна координація між поліцією і місцевими штабами, регульована постановою КМУ №573 від 2022 року, дозволила уникнути хаосу і зберегти життя людей у таких населених пунктах, як Буча, Ірпінь, Слов'янськ та Лисичанськ .

4. Підтримка функціонування критичної інфраструктури

Військовий стан вимагає спільної роботи місцевої влади та поліції щодо охорони критично важливих об'єктів: лікарні, електростанції, водозабірні вузли, об'єкти зв'язку і транспорту. Національна поліція України бере участь у контролі за пропускним режимом, забезпечує безпеку ремонтних бригад, супроводжує техніку та персонал для відновлення комунальних послуг.

Спільна діяльність також включає моніторинг безпекової ситуації, реагування на повідомлення про замінування, підозрілі предмети чи загрози кібератак на муніципальні інформаційні системи. Тут необхідна тісна співпраця поліції з органами цивільного захисту та комунальними службами.

5. Інформаційно-комунікаційна взаємодія

Цей напрямок передбачає систематичний обмін оперативними даними між поліцією та органами місцевого самоврядування. З початком війни у багатьох громадах були створені спільні інформаційні платформи (Telegram-канали, диспетчерські служби, контактні центри). Через них здійснюється швидке інформування населення про небезпеку, маршрути евакуації, розподіл допомоги та пошук осіб. Такий формат не тільки збільшив швидкість реагування, а й суттєво зміцнив довіру між правоохоронцями, владою і громадянами [25].

Взаємодія Національної поліції України з органами місцевого самоврядування в період воєнного стану охоплює багато сфер, проте всі вони підпорядковані єдиній меті гарантувати безпеку населення та зберегти

стабільність держави. Незважаючи на об'єктивні труднощі, викликані бойовими діями, браком ресурсів та нечіткістю деяких правових норм, ефективна координація дозволяє підтримувати базовий рівень правопорядку, забезпечувати функціонування громад і зберігати людські життя. Саме тому системний аналіз зазначених напрямків має критичне практичне значення для побудови надійної моделі публічного управління у безпековій сфері України. Закон "Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону" визначає ключові форми залучення громадян до забезпечення громадського порядку, серед яких: надання підтримки поліції та іншим правоохоронним органам, участь у пошуку осіб, зниклих безвісти, а також діяльність у межах громадських об'єднань правоохоронного спрямування [21].

Розглядаючи конкретні форми участі, закон вказує на низку дій, які можуть здійснювати громадяни як індивідуально, так і через організовані спільноти в рамках партнерської взаємодії з поліцією. Зокрема, це: інформування поліції про правопорушення і загрози громадському порядку; участь у заходах з охорони громадського порядку на прохання поліції; співпраця при організації громадського порядку під час спортивних чи інших масових заходів за ініціативою організаторів; робота в координаційних, консультативних чи експертних органах, створених для вирішення питань охорони порядку; надання допомоги у різних правових або організаційних аспектах відповідно до законодавства; допомога в заходах з пошуку осіб, зниклих безвісти; надання першої допомоги особам, які постраждали через нещасний випадок, травми або захворювання, що становлять загрозу життю і здоров'ю, за умови відповідної підготовки. Окремо також підкреслюється значення вимог до припинення протиправних дій, збереження місця події для передачі доказів правоохоронцям, сприяння виконанню поліцією завдань у сфері публічного порядку та популяризація правової обізнаності серед населення. Усі ці заходи відображають принцип взаємодії між поліцією та

громадянським суспільством, що розвивається як складний, проте необхідний процес соціальної взаємодії.

2.3. Проблеми та виклики, що виникають у процесі взаємодії Національної поліції України з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану

Взаємодія Національної поліції України з інститутами громадянського суспільства має поетапний, системний характер та реалізується як безперервний процес, спрямований на забезпечення публічної безпеки, правопорядку і захисту прав людини. Кожен етап взаємодії логічно пов'язаний з попереднім і визначає ефективність співпраці [26, с. 3].

Перший етап ініціативно-аналітичний, на цьому етапі здійснюється виявлення актуальних проблем у сфері громадської безпеки та правопорядку на відповідній території, аналіз запитів місцевих громад, діяльності громадських об'єднань, волонтерських організацій, ОСББ, рад громадської безпеки тощо. Національна поліція та інститути громадянського суспільства формують розуміння спільних цілей, визначають пріоритетні напрями взаємодії, зокрема в умовах загроз, пов'язаних із воєнним станом.

Другий етап організаційно-нормативний, на цьому етапі відбувається формування правових і організаційних засад співпраці. Він включає укладання меморандумів про співпрацю, створення координаційних і консультативних органів, визначення процедур обміну інформацією та форматів спільної діяльності. Важливою складовою цього етапу є узгодження повноважень сторін з урахуванням вимог чинного законодавства та особливостей правового режиму воєнного стану.

Третій етап практично-реалізаційний, даний етап характеризується безпосереднім здійсненням спільних заходів. До них належать профілактичні програми, участь громадськості у підтриманні громадського порядку, реалізація спільних освітніх і інформаційних кампаній, волонтерська

допомога, а також взаємодія у кризових ситуаціях. У період воєнного стану особливого значення набувають координація дій щодо територіальної безпеки, допомоги внутрішньо переміщеним особам, фіксації правопорушень та підтримки стійкості громад.

Четвертий етап контрольний та оцінювальний. На цьому етапі здійснюється аналіз результативності взаємодії, оцінка досягнення поставлених цілей і рівня довіри населення до правоохоронних органів. Вивчаються статистичні показники, результати соціологічних опитувань, аналітичні звіти, а також зворотний зв'язок від інститутів громадянського суспільства. Отримані результати слугують підґрунтям для коригування подальших форм і методів співпраці.

П'ятий етап корекційно-розвивальний, є заключний етап та передбачає вдосконалення механізмів взаємодії на основі отриманих результатів і актуальних безпекових викликів. Він спрямований на пошук нових форм партнерства, впровадження інноваційних підходів, підвищення спроможності як Національної поліції, так і інститутів громадянського суспільства до спільної діяльності в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови.

У контексті поетапної моделі взаємодії доцільно виокремити етап узгодження, який має надпроцесуальний характер і може виникати на будь-якій стадії співпраці. Його актуальність зумовлена можливістю виникнення розбіжностей між суб'єктами взаємодії, зміною безпекової ситуації або необхідністю коригування спільних рішень в умовах воєнного стану. На відміну від інших етапів, етап узгодження не є лінійно послідовним, а виконує стабілізаційну функцію, забезпечуючи збереження балансу інтересів та дотримання принципу законності у спільній діяльності. Аналіз мети взаємодії Національної поліції України з інститутами громадянського суспільства свідчить, що її сутність полягає не лише у виконанні окремих завдань правоохоронного характеру, а у синергії ресурсів, які перебувають у розпорядженні різних суб'єктів. У цьому контексті йдеться про поєднання адміністративних, інформаційних, кадрових і соціальних можливостей, що

дозволяє підвищити ефективність реагування на правопорушення без розширення примусових повноважень поліції [28, с. 112].

Розгляд основних завдань такої співпраці дозволяє зробити висновок, що вони мають подвійну природу. З одного боку, завдання спрямовані на безпосереднє забезпечення правопорядку (охорона громадського порядку, профілактика правопорушень, пошук зниклих осіб), а з іншого на підвищення інституційної прозорості та підзвітності поліції (участь громадськості у виявленні корупційних ризиків, контролі за дотриманням службової дисципліни, експертизі нормативно-правових актів).

Порівняльний аналіз показує, що в умовах мирного часу пріоритет у взаємодії надається профілактичним і освітнім заходам, тоді як в умовах воєнного стану акцент зміщується у бік оперативної координації, швидкого обміну інформацією та спільного реагування на загрози безпеці громад. Це зумовлює трансформацію ролі інститутів громадянського суспільства від консультативного партнера до активного учасника процесів забезпечення безпеки на локальному рівні. Разом із тим, аналіз практики взаємодії свідчить, що ефективність виконання окремих завдань суттєво залежить від чітко визначених процедур узгодження дій, особливо при залученні інформаційних технологій та обміні чутливими даними. Відсутність таких процедур призводить до фрагментації співпраці, дублювання функцій або виникнення конфліктів компетенції між суб'єктами [35].

Узагальнюючи викладене, можна зробити висновок, що взаємодія Національної поліції України з інститутами громадянського суспільства має розглядатися не як сукупність формальних завдань, а як адаптивна система, здатна змінювати інструменти та пріоритети залежно від безпекових викликів. Саме наявність етапу узгодження та аналітичного переосмислення результатів спільної діяльності є ключовою умовою підвищення ефективності партнерства в умовах воєнного стану. В умовах війни співпраця між Національною поліцією України та органами місцевого самоврядування набуває не тільки юридичного чи організаційного, а й критично

стратегічного значення. Без ефективної координації дій цих структур неможливо гарантувати громадську безпеку, підтримувати стабільну роботу територіальних громад та забезпечувати правопорядок. Проте практична реалізація цієї взаємодії виявляє низку системних проблем і викликів, які ускладнюють процес, знижують його результативність та створюють ризики для належного управління на місцях.

Однією з найбільш очевидних проблем є розмитість компетенції між органами місцевого самоврядування, військовими адміністраціями та Національною поліцією України. Хоча законодавство дозволяє військовим адміністраціям перебирати частину функцій місцевих рад, конкретні межі їхніх повноважень у сфері безпеки визначені недостатньо чітко [35, с.12]. Це призводить до управлінського вакууму або, навпаки, до дублювання функцій, що створює плутанину і загрожує стабільності громад.

Другою суттєвою перешкодою є брак фінансових ресурсів та матеріально-технічного забезпечення як для поліції, так і для органів місцевого самоврядування в умовах війни. Багато громад втратили значну частину доходів через руйнування підприємств і міграцію населення. Це прямо обмежує можливість фінансувати спільні безпекові програми та забезпечувати поліцейський транспорт паливом. Такий стан речей серйозно обмежує спроможність обох інституцій ефективно виконувати свої функції.

Мобілізація та евакуація спричинили серйозні кадрові проблеми. Частина працівників місцевих рад, комунальних служб та Національної поліції України залишила свої посади чи переїхала. Це призвело до скорочення кількості кваліфікованих фахівців, які мають досвід кризового управління та планування безпекових заходів. Значна частина новопризначених працівників не має достатньої підготовки для роботи в умовах війни, що негативно впливає на координацію між поліцейськими підрозділами та місцевими штабами оборони [35, с.12].

Серйозним викликом є проблеми у системі обміну інформацією між Національною поліцією України, місцевими органами влади та

громадськістю. В умовах військових дій і інформаційних атак критично необхідна максимальна узгодженість даних, проте на практиці часто фіксуються затримки або поява суперечливих повідомлень від різних структур. Відсутність єдиної технологічної платформи для координації призводить до розпорошеності зусиль і втрати оперативності.

Ще одним істотним викликом є психологічне та емоційне перевантаження кадрів. Працівники поліції, представники органів місцевого самоврядування та волонтери постійно працюють в умовах стресу. Це спричиняє професійне вигорання, зниження дисципліни та можливі конфлікти [33, с. 128]. На жаль, механізми системної психологічної підтримки персоналу досі залишаються недостатньо розвиненими.

Актуальною залишається проблема правової невизначеності в окремих аспектах співпраці, тому що існуюча нормативна база не враховує повною мірою всіх сучасних викликів воєнного часу, що змушує ухвалювати багато рішень ситуативно, на основі неформальних домовленостей. Це створює ризики правового вакууму та можливість зловживань. Попри всі зазначені труднощі, досвід воєнного стану сприяв формуванню нових, ефективних форматів партнерства між поліцією, громадами та військовими структурами. Однак, для перетворення цих практик на сталу систему необхідно не просто усунути проблеми, а й вибудувати чітку, нормативно й фінансово забезпечену модель взаємодії, яка базуватиметься на принципах підзвітності, прозорості та взаємної довіри [34, с. 101].

Дослідники, які займалися вивченням форм взаємодії між поліцією та громадянським суспільством, підкреслюють, що ці процеси значною мірою визначаються культурними особливостями та державно-правовими традиціями певної країни. У контексті України організація такої співпраці вимагає врахування низки специфічних реалій, що ускладнюють ефективне співробітництво. Серед ключових перешкод слід виділити недостатнє опрацювання теоретичних та практичних аспектів взаємодії між поліцією і громадянським суспільством. Науковий аналіз моделей співпраці та

механізмів взаємовідносин знаходиться на початковій стадії, що стримує формування дієвих структур. До того ж, довіра до масових інституціональних форм самоорганізації суттєво підірвана, що ускладнює визначення спільних цілей та прийнятних форматів взаємодії. Додаткові виклики створюють правова догматика та особливості правової культури, які обмежують можливості для налагодження конструктивних відносин. Бюрократизація великих організацій громадянського суспільства та внутрішні проблеми в роботі поліції також негативно впливають на перспективу ефективного співробітництва.

Висновки до другого розділу. У другому розділі дослідження проаналізовано особливості взаємодії Національної поліції України з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану, що дозволило комплексно оцінити правові, організаційні та практичні аспекти такої співпраці в умовах підвищених безпекових ризиків і надзвичайних викликів. Аналіз правового регулювання взаємодії засвідчив, що в умовах воєнного стану нормативна база зазнає суттєвого ускладнення та динамічних змін. Розширення повноважень органів державної влади, зокрема Національної поліції України, поєднується з необхідністю залучення ресурсів органів місцевого самоврядування для реалізації функцій безпеки на територіальному рівні. Водночас встановлено, що чинне законодавство не завжди забезпечує чітке розмежування відповідальності між суб'єктами взаємодії, що створює ризики дублювання функцій або, навпаки, прогалин у реагуванні на загрози.

Дослідження основних напрямів взаємодії показало, що в умовах воєнного стану співпраця між Національною поліцією та органами місцевого самоврядування набуває переважно прикладного, оперативного характеру. Пріоритетними стають питання забезпечення громадського порядку, підтримання територіальної безпеки, координації дій у кризових ситуаціях, організації комунікації з населенням та роботи з внутрішньо переміщеними особами. Водночас зростає роль органів місцевого самоврядування як

посередників між правоохоронними структурами та місцевими громадами, що позитивно впливає на рівень довіри населення, але потребує ефективних механізмів узгодження дій.

Аналіз проблем і викликів, що виникають у процесі взаємодії, дозволив виявити низку системних труднощів, серед яких провідне місце займають організаційна перевантаженість суб'єктів взаємодії, недостатня формалізація процедур координації, обмеженість ресурсів на місцевому рівні та зростання інформаційних ризиків. Окремою проблемою залишається недостатній рівень підготовки посадових осіб органів місцевого самоврядування до взаємодії з правоохоронними органами в умовах дії особливого правового режиму. Узагальнюючи результати розділу, можна зробити висновок, що воєнний стан суттєво трансформує модель взаємодії Національної поліції України з органами місцевого самоврядування, посилюючи її координаційний і мобілізаційний характер. Ефективність такої взаємодії безпосередньо залежить від рівня правової визначеності, налагодженості комунікаційних механізмів та здатності суб'єктів взаємодії адаптуватися до змін безпекового середовища. Отримані висновки слугують підґрунтям для формування практичних рекомендацій щодо вдосконалення взаємодії, які будуть запропоновані у наступному розділі дослідження.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

3.1. Нормативно-правове вдосконалення взаємодії Національної поліції України з органами місцевого самоврядування

Основним завданням у визначенні напрямів і форм співпраці є розробка цілісної концепції соціалізації правоохоронної діяльності. Вона повинна включати широкий набір організаційно-правових заходів, які сприяють посиленню соціальних засад у забезпеченні громадського порядку. Сюди ж належить створення ефективних механізмів партнерства між державою та інститутами громадянського суспільства в цьому процесі. Ключовим елементом співпраці між правоохоронними органами та громадянами виступають соціальні технології. Вони забезпечують формування партнерських відносин і слугують методами, формами та інструментами впливу й регулювання людської діяльності.

До основних соціальних технологій, орієнтованих на довгострокові перспективи, належать [30,с.198]:

- технологія розвитку інноваційного людського капіталу в органах МВС, яка передбачає формування професійного управлінського ядра, удосконалення професійних навичок, розвиток творчого та інноваційного потенціалу, а також впровадження елементів ініціативної організаційної культури.
- Технологія формування культурного капіталу органів поліції, спрямована на створення сучасної соціально-орієнтованої моделі управління, що відповідає стратегії і наявним ресурсам. Це включає також підвищення соціальної відповідальності поліції у її взаємодії з зовнішнім середовищем.
- Технологія формування соціального капіталу поліції. Ця технологія зосереджена на позитивних якісних змінах у діяльності через прояви

відкритості, чесності та відповідальності, що сприяють підвищенню довіри до поліції та зміцненню її позитивного іміджу. Взаємодія держави та громадянського суспільства під час виконання функцій державних органів демонструється у різноманітних формах залучення громадян і громадських організацій. Зокрема, вона реалізується через механізми громадського контролю, громадської експертизи, обговорень і слухань.

Аналіз практики останніх років свідчить про фрагментарність чинного правового регулювання, яке не в повній мірі відповідає вимогам гібридної війни, процесам масштабної децентралізації та моделі військово-цивільного управління [27]. Таким чином, модернізація нормативно-правової бази визнається одним із пріоритетних шляхів підвищення результативності співробітництва правоохоронців та місцевої влади.

Насамперед, варто вказати, що чинний Закон України «Про Національну поліцію», хоча й проголошує принцип партнерства з населенням, лише загально згадує про співпрацю з органами місцевого самоврядування. Формулювання «у взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування» є надто абстрактним і не містить конкретних процедур чи механізмів її реалізації. В умовах воєнного часу ця нечіткість створює серйозну проблему, оскільки відсутність чітких алгоритмів дії призводить до управлінської плутанини у сфері забезпечення безпеки на місцевому рівні. Відтак, одним із ключових завдань реформування є ухвалення окремого спеціалізованого нормативно-правового акта або внесення деталізованих змін до чинного закону щодо співпраці поліції та органів місцевого самоврядування. Цей документ має закріпити такі аспекти [37, с. 1]:

1. Конкретне розмежування компетенції між підрозділами Національної поліції України, місцевою владою, військовими адміністраціями та територіальною обороною.

2. Чіткий порядок координації спільних оперативних заходів у сфері публічної безпеки, евакуації населення, протидії диверсійним групам і підтримання правопорядку .
3. Визначення обов'язковості створення міжвідомчих координаційних штабів або спеціальних безпекових комісій на рівні територіальних громад [.
4. Встановлення механізму залучення коштів місцевих бюджетів до фінансування заходів безпеки .
5. Регламентація порядку обміну інформацією та алгоритмів реагування на надзвичайні ситуації .

Необхідно забезпечити усунення нормативних неузгодженостей між положеннями Закону України «Про Національну поліцію» та нормами Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Сьогодні спостерігається розрив між декларованим правом органів місцевого самоврядування сприяти охороні громадського порядку (стаття 38) та відсутністю дієвих інструментів для реалізації цього права. Одним із шляхів оптимізації може стати створення інституту Місцевих рад безпеки, до складу яких входитимуть представники поліції, органів місцевого самоврядування, військових адміністрацій, громадянського суспільства та волонтерських організацій. Такі ради матимуть змогу приймати консультативні і рекомендаційні рішення, які стосуються питань визначення пріоритетів у сфері безпеки громади [29, с.186].

В умовах воєнного стану особливого значення набуло питання координації між органами місцевого самоврядування та військовими адміністраціями. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» (2015 р.) наділяє військові адміністрації повноваженнями здійснювати функції органів місцевого самоврядування, але при цьому не визначає чітких механізмів їхньої взаємодії з Національною поліцією. Це породжує невизначеність компетенцій або їх накладання. Тому доцільним виглядає розроблення єдиного нормативного акту, який би встановлював порядок співпраці між Національною поліцією України, місцевими радами і

військовими адміністраціями, детально регламентуючи субординацію, спільне планування, звітність і процедури обміну інформацією в умовах кризових ситуацій [28, с. 112].

Окремої уваги заслуговує правовий статус громадських формувань з охорони громадського порядку, які відіграють значну роль у забезпеченні безпеки. Чинний Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» (2000 р.) морально застарілий, оскільки не враховує сучасних реалій воєнного стану та нових форм організації безпеки, таких як добровольчі загони територіальної оборони чи волонтерські групи швидкого реагування. Актуалізоване законодавство має передбачати інституційну інтеграцію таких формувань у систему взаємодії поліції та місцевої влади, визначаючи їхні права, обов'язки, підзвітність, гарантії безпеки, а також механізми координації їх діяльності [38, с. 89-101].

Встановлення стабільних фінансово-правових механізмів підтримки діяльності поліції на місцевому рівні є надзвичайно важливим. На сьогодні органи місцевого самоврядування не мають гарантованого інструменту для фінансування спільних програм безпеки, оскільки співфінансування залишається ситуативним. Актуальним рішенням є внесення змін до Бюджетного кодексу України, які передбачають створення цільових фондів безпеки громад. Ці фонди мають спрямовуватися на фінансування спільних проектів Національної поліції України та місцевого самоврядування, таких як закупівля транспорту, систем відеоспостереження, обладнання укриттів і навчання персоналу.

Також потребує покращення інформаційно-правова база співпраці. Важливо на законодавчому рівні визначити статус і порядок функціонування єдиної електронної платформи безпеки громади. Такий ресурс повинен об'єднувати дані поліції, місцевих адміністрацій, рятувальних служб, медичних закладів і волонтерських організацій, працюючи на основі кіберзахисту та автоматизованого обміну інформацією. Це сприятиме оперативному реагуванню та покращенню управлінських процесів. Окремого

аналізу потребує нормативне регулювання діяльності поліції у контексті дотримання прав людини в умовах воєнного стану. Конституція України визначає, що обмеження прав громадян повинно бути пропорційним і тимчасовим. Законодавство має чітко регламентувати процедури перевірки документів, особистих обшуків, затримань, а також порядок взаємодії поліції з військовими структурами. Це забезпечить баланс між вимогами безпеки та захистом прав громадян, запобігаючи ризикам зловживань. Удосконалення правової бази співпраці між Національною поліцією України та органами місцевого самоврядування варто здійснювати ключовими напрямками[40]:

- інституційна модернізація: формування єдиної системи координації, уточнення компетенцій, створення місцевих рад безпеки та інтеграція громадських формувань.
- фінансово-правова підтримка: запровадження цільових фондів безпеки із стабільними механізмами співфінансування.
- інформаційно-цифрова інтеграція: розробка єдиної електронної платформи для взаємодії, покращення кіберзахисту та обміну даними.

Системні й стратегічні нормативно-правові зміни мають враховувати не лише реалії воєнного часу, а й майбутні виклики післявоєнної відбудови. Успішне вирішення цих завдань сконцентрує відповідальність за безпеку громад та відновлення довіри до державних інституцій саме на місцевому рівні.

3.2. Організаційні заходи щодо підвищення ефективності співпраці Національної поліції України з органами місцевого самоврядування

Ефективність взаємодії Національної поліції України та органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану значною мірою залежить від інституційних і організаційних механізмів координації. Для посилення продуктивності такої міжвідомчої співпраці необхідно забезпечити чітке розмежування функціональних обов'язків, узгоджене оперативне

планування, оперативність у реагуванні на надзвичайні ситуації, а також гнучкість адаптації до мінливого оперативного середовища. Організаційні заходи повинні характеризуватися комплексним підходом, враховувати територіальну специфіку громад і відповідати умовам військового часу, адже традиційні моделі управління часто виявляються малоефективними в таких екстремальних умовах. [39, с. 39].

Одним із ключових рішень для централізації управління безпекою є створення спільних оперативних штабів на рівні територіальних громад. Практика прифронтових областей України, таких як Чернігівська, Сумська, Харківська та Запорізька, демонструє високу ефективність таких структур у координації дій поліції, місцевого самоврядування, військових адміністрацій, СБУ і волонтерських організацій. Важливо законодавчо закріпити обов'язковість створення подібних штабів у громадах, що розташовані поблизу зон бойових дій або критично важливих об'єктів інфраструктури. Основними завданнями цих штабів є щоденне планування спільного патрулювання, організація охорони стратегічних об'єктів, протидія диверсійно-розвідувальним групам і оперативне реагування на сигнали тривоги [44].

Відсутність єдиних алгоритмів комунікації та реагування на надзвичайні ситуації в різних територіальних громадах залишається вагомим організаційною проблемою. Це призводить до ризиків функціонального дублювання, затримок у передачі оперативної інформації та ускладнює взаємодію між поліцейськими підрозділами і місцевою владою. З огляду на це, необхідно розробити та впровадити уніфіковані операційні стандарти (Standard Operating Procedures SOP) на рівні Міністерства внутрішніх справ та обласних військових адміністрацій для таких напрямків [45, с. 89-101.]:

- Передача інформації про загрози, включаючи диверсійно-розвідувальні групи, обстріли чи руйнування інфраструктури.
- Координація дій щодо запровадження або скасування комендантської години та організації пропускового режиму.

- Забезпечення порядку під час евакуації населення та розподілу гуманітарної допомоги.

У воєнний час професійна компетентність персоналу є критично важливою, адже робота здійснюється в умовах високого ризику та невизначеності. Необхідно організувати спільні тренінги за участю поліції, представників місцевого самоврядування та військових адміністрацій, зосереджуючи увагу на таких аспектах [46]:

1. Ефективне управління кризами та швидке прийняття рішень.
2. Організація масштабних евакуаційних заходів і надання першої допомоги.
3. Протидія диверсійно-розвідувальній діяльності та забезпечення інформаційної безпеки.

Проведення навчальних симуляцій із моделюванням надзвичайних ситуацій і командних тренувань сприятиме формуванню культури міжвідомчої довіри та значно підвищить боєготовність персоналу. В умовах війни оперативний обмін інформацією набуває ключового значення для збереження життя та ефективності оперативних заходів. Організаційним пріоритетом має стати розробка єдиної захищеної цифрової платформи безпеки громади, яка інтегрується з інформаційними системами Національної поліції України, місцевих адміністрацій, ДСНС, медичних закладів і волонтерських організацій. Така платформа спроможна [47, с.194]:

- Відображати у реальному часі криміногенну ситуацію та локації патрулів із застосуванням геоінформаційних систем (ГІС).
- Оптимізувати планування маршрутів патрулювання та супроводу гуманітарних конвоїв.
- Фіксувати звернення громадян і автоматично спрямовувати їх до відповідних служб.

Цифрові центри моніторингу вже зарекомендували себе як ефективний інструмент для синхронізації дій та оперативного повідомлення населення про потенційні загрози. Важливим аспектом залишається встановлення прозорих алгоритмів комунікації з громадськістю, що необхідно для

збереження довіри та запобігання дезінформації чи паніці. У зв'язку з цим органи місцевого самоврядування спільно з Національною поліцією мають розробляти єдину стратегію комунікацій, яка передбачає [40]:

- Використання офіційних каналів для оперативного інформування про загрози, маршрути евакуації та функціонування пунктів незламності (через мобільні додатки, СМС-розсилки, соціальні мережі).
- Запровадження одноканальних кол-центрів або гарячих ліній для збору інформації від громадян щодо підозрілих осіб чи об'єктів, забезпечуючи принцип двосторонньої комунікації.
- Проведення регулярних спільних брифінгів за участі представників поліції та місцевих влад для збереження прозорості й легітимізації прийнятих рішень.

Законодавчо визначається необхідність створення та стабільного функціонування постійних громадських рад, які відіграють значну роль у встановленні зв'язків між державними органами та суспільством [40]. Такі ради мають на меті не лише вирішення суперечностей, а й вдосконалення механізмів взаємодії, забезпечуючи ефективний обмін думками та вироблення стратегічних рішень. Інтенсифікація дій органів виконавчої влади, зокрема у сфері внутрішніх справ, може підвищити рівень довіри між владою та громадянами. Прийняття рішення про запровадження громадських рад свідчить про визнання недоліків існуючих інститутів громадянського суспільства та необхідність їх активної підтримки й розширення форм соціального контролю. Діяльність таких рад має сприяти демократизації функціонування міністерств, формуванню відкритого діалогу з громадськістю. Для їх ефективної роботи важливо забезпечити належну організаційну та технічну підтримку, а також участь представників різних інститутів громадянського суспільства. Інтерес до цього формату співпраці державних органів із неурядовим сектором в Україні постійно зростає, адже громадська рада може виконувати функцію переговорного майданчика для

міжсекторальної взаємодії та сприяти оптимальному вибору управлінських рішень у різних сферах.

Структуризація таких органів і високий рівень кваліфікації їх учасників дають змогу забезпечити систематичний і дієвий вплив на прийняття владних рішень. Проте накопичений досвід функціонування цих консультативно-дорадчих структур свідчить про наявність певних проблем. Зокрема, некоректний підхід до їх формування чи організації може призводити до зниження ефективності або навіть занепаду таких рад. Причини цього можуть бути різними: бажання повністю контролювати діяльність структури або формальний підхід до її створення, як до декоративного елементу адміністративної системи [48, с.87].

Результатом стає швидка неспроможність таких органів виконувати свої функції, що негативно впливає як на їх діяльність, так і на загальну взаємодію між владою та громадянським суспільством. Оптимізація використання матеріально-технічних ресурсів також має стати ключовим напрямом організаційних заходів. Це передбачає формування єдиної системи обліку та розподілу обладнання, пального, засобів зв'язку (радіостанції, супутникове обладнання) і тепловізійної техніки між підрозділами поліції та місцевими службами. Раціональним кроком може стати впровадження програм міжгромадної співпраці для спільного користування дороговартісними ресурсами та налагодження оперативної допомоги між сусідніми громадами у разі виникнення загроз. Досвід кожної громади, яка успішно реалізувала безпекові ініціативи або продемонструвала високий рівень стійкості, є надзвичайно цінним. Створення загальнонаціональної бази даних (Knowledge Base), що міститиме інформацію про успішні моделі співпраці та управління кризами, стане критично важливим кроком. Ця база має включати глибокий аналіз проблем, із якими стикнулися різні громади та служби, а також напрацьовані рекомендації для їх подолання. Постійний збір і масштабування найкращих практик сприятиме зміцненню інституційної спроможності всієї системи державної безпеки [53].

За умови раціонального функціонування громадських рад, їхня активність сприяє розробці дієвих механізмів партнерської співпраці між Міністерством внутрішніх справ (МВС) та інститутами громадянського суспільства. Така співпраця реалізується через спільну діяльність поліцейських органів та громадських формувань, що спрямовані на забезпечення безпеки під час проведення державних і релігійних свят, політичних мітингів, культурно-мистецьких і спортивних заходів. Відповідно до закону "Про громадські об'єднання [15, с.1], останні визначаються як добровільні самоврядні утворення, створені з ініціативи громадян для досягнення спільних цілей, зафіксованих у їхніх статутах. Громадські об'єднання можна класифікувати на дві основні групи, зокрема ті, діяльність яких безпосередньо спрямована на підтримання громадського порядку та забезпечення громадської безпеки. Окремо виділяється група громадських об'єднань правоохоронного спрямування, які часто класифікують як спеціалізовані громадські формування. Їхня діяльність зазвичай орієнтована на охорону правопорядку в конкретних сферах, наприклад, на транспорті, у сфері профілактики правопорушень серед молоді чи боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів. Загальні принципи, методи та форми діяльності цих об'єднань варіюються залежно від специфіки їхнього спрямування. Особливу значущість для поліцейських структур та суспільства загалом має діяльність волонтерських організацій, які роблять вагомий внесок у забезпечення правопорядку й безпеки.

3.3. Застосування передового досвіду країн, що мають досвід військових конфліктів

Аналіз міжнародного досвіду співпраці правоохоронних органів та органів місцевого самоврядування в умовах військових або гібридних конфліктів є ключовим елементом для модернізації системи безпеки в Україні. Країни, які стикалися з подібними загрозами, розробили

високоєфективні механізми координації поліції, місцевої влади та військових структур, які можуть бути враховані в українських реаліях. Застосування таких практик дозволить підвищити оперативність реагування на безпекові виклики, забезпечити стабільність правопорядку та мінімізувати ризики управлінських помилок у кризових ситуаціях [56].

Досвід Ізраїлю, базований на багаторічній протидії терористичним та військовим загрозам, демонструє створення системи надзвичайно тісної координації між поліцією, місцевими муніципалітетами та цивільним населенням. В основі цієї моделі лежать Комунальні безпекові центри, які забезпечують спільну координацію поліцейських підрозділів, місцевих рад, служб швидкого реагування та добровольчих формувань. Ключові принципи їхньої успішності: повна централізація інформаційного управління, чітке функціональне розмежування та регулярні інтегровані тренування. Ця модель дозволяє оперативно реагувати на диверсії та підтримувати безпрецедентно високий рівень довіри громадян до правоохоронної системи.

Колумбія, яка тривалий час перебувала у внутрішньому конфлікті з незаконними збройними угрупованнями, створила систему спільних координаційних платформ між поліцією, органами місцевого самоврядування та армією. Особливість колумбійського досвіду полягає у жорсткому регламентуванні повноважень місцевої влади в питаннях безпеки і впровадженні детальних алгоритмів спільного планування. Використання цифрових систем моніторингу та контролю (geo-monitoring) дозволило суттєво підвищити ефективність управління безпековими процесами навіть у найбільш небезпечних регіонах [55, с. 64].

Цінні уроки надає досвід Балканських країн після конфліктів 1990-х років. Зокрема, у Боснії і Герцеговині було започатковано систему Територіальних поліцейських рад. Ці ради об'єднали представників поліції, муніципальних адміністрацій та громадських організацій для комплексного управління місцевою безпекою. Завдяки цій моделі посилилася ефективність превентивних заходів, забезпечувався постійний моніторинг ризиків і

формувалася довіра через регулярний обмін інформацією. Такий підхід є важливим для швидкого реагування на локальні загрози та запобігання ескалації конфліктів на рівні громад [53].

Досвід Грузії та Литви, які пройшли через локальні збройні конфлікти та гібридні загрози, підкреслює важливість готовності. В обох країнах було створено систему кризових центрів на місцевому рівні, які координують дії поліції, військових та органів місцевого самоврядування. Ця система базується на регулярному проведенні навчань, симуляції кризових сценаріїв (tabletop exercises), інтегрованому плануванні ресурсів та забезпеченні технічної готовності підрозділів. Наявність чітко визначених протоколів та єдиного центру координації на місцях демонструє високу швидкість та ефективність реагування на загрози.

Адаптація передового міжнародного досвіду взаємодії поліції та органів місцевої влади в Україні вимагає не механічного запозичення окремих інструментів, а комплексного підходу, спрямованого на інтеграцію, інституціоналізацію та технологізацію безпекових процесів на місцевому рівні. За умов воєнного стану таке запозичення має враховувати як високий рівень безпекових загроз, так і обмеженість ресурсів територіальних громад. Одним із ключових напрямів адаптації є створення постійно діючих оперативних штабів на рівні територіальних громад. Доцільним є забезпечення обов'язкової участі в їх роботі представників Національної поліції України, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування та волонтерських організацій. Така модель, апробована в низці держав із досвідом внутрішніх конфліктів, дозволяє забезпечити єдине управління безпековими процесами, чіткий розподіл функцій та оперативне ухвалення рішень у кризових ситуаціях [50].

Важливою умовою ефективності зазначених штабів є їх правове закріплення. Юридичне визначення статусу, повноважень і відповідальності кожного з учасників сприятиме мінімізації конфліктів компетенцій та підвищенню легітимності їхніх рішень, особливо в умовах надзвичайних

ситуацій та воєнних загроз. Значну роль у підвищенні ефективності взаємодії відіграє впровадження сучасних інформаційно-технологічних рішень. Створення захищених геоінформаційних платформ для моніторингу оперативної ситуації в режимі реального часу дозволяє забезпечити скоординованість дій поліції, медичних і рятувальних служб, органів місцевої влади. Інтеграція баз даних у межах єдиного інформаційного середовища сприяє швидкому обміну даними та оперативному перерозподілу ресурсів, що особливо критично під час масових обстрілів або руйнування об'єктів критичної інфраструктури. Аналіз міжнародного досвіду також підтверджує доцільність розроблення чітко визначених стандартів і процедур реагування на різні сценарії безпекових загроз. У цьому контексті особливої уваги потребує регламентація спільних дій щодо евакуації населення та координації гуманітарної допомоги. Досвід окремих країн, зокрема Колумбії, демонструє, що чіткий розподіл відповідальності між усіма учасниками процесу суттєво підвищує ефективність реагування та знижує соціальну напругу. Не менш важливим напрямом адаптації є запровадження системних навчань і тренінгів для спільного персоналу Національної поліції України, органів місцевого самоврядування та громадських формувань. Практика Литви й Грузії свідчить, що регулярні сценарні навчання дозволяють не лише вдосконалити навички координації дій, а й сформувати культуру міжінституційної взаємодії, що базується на довірі та спільній відповідальності. Особливу увагу доцільно приділяти розвитку навичок кризової комунікації, протидії мародерству та забезпечення інформаційної безпеки. Подальшому зміцненню взаємодії сприятиме створення консультативно-дорадчих органів, зокрема громадських рад безпеки, за моделлю країн Балканського регіону. Залучення до їх діяльності поліції, представників влади та громадянського суспільства дозволяє здійснювати постійний моніторинг ризиків, формувати превентивні рішення та посилювати суспільний контроль за безпековими процесами [50, с. 1].

Важливою складовою адаптації міжнародного досвіду є посилення інформаційної роботи з населенням. Перехід від одностороннього інформування до двосторонньої комунікації сприяє підвищенню рівня обізнаності громадян щодо алгоритмів поведінки в умовах воєнної загрози, а також зміцнює довіру населення до органів влади та правоохоронних структур. Узагальнюючи викладене, слід підкреслити, що застосування адаптованого міжнародного досвіду створює умови для формування в Україні стійкої, гнучкої та ефективної системи взаємодії Національної поліції України та органів місцевого самоврядування. Така система не лише підвищує оперативність реагування на поточні загрози, але й сприяє розвитку локальної спроможності громад, зміцненню інституційної довіри та формуванню довгострокових моделей громадської безпеки в постконфліктний період.

Таблиця 3.2 - Міжнародний досвід до українських реалій у сфері співпраці Національної поліції та органів місцевого самоврядування

Країна	Ключові елементи моделі	Потенційна адаптація для України	Очікувані ефекти для української системи безпеки
Ізраїль	Комунальні безпекові центри: централізація інформаційного управління, чітке функціональне розмежування, інтегровані тренування	Створення локальних безпекових центрів у великих містах і районах, інтеграція поліції, ОМС, ДСНС та добровольчих формувань	Оперативне реагування на диверсії та локальні загрози; підвищення довіри громадян до правоохоронної системи
Колумбія	Спільні координаційні платформи,	Впровадження цифрового моніторингу (GIS,	Підвищення ефективності управління безпекою

	алгоритми спільного планування, використання цифрових систем моніторингу	відеоспостереження) для оцінки безпекових ризиків; розробка чітких алгоритмів взаємодії поліції та місцевої влади	в гарячих точках; зменшення управлінських помилок
Боснія і Герцеговина	Територіальні поліцейські ради, регулярний обмін інформацією, превентивні заходи	Створення рад громадської безпеки на рівні ОТГ, залучення громадських організацій та поліції	Посилення превентивних заходів, постійний моніторинг локальних ризиків, формування довіри населення
Грузія	Кризові центри на місцевому рівні, навчання, симуляції кризових сценаріїв, інтегроване планування ресурсів	Відпрацювання сценаріїв кризових ситуацій для співпраці поліції, військових, ОМС та волонтерів; інтегроване планування ресурсів	Швидке та ефективне реагування на загрози, покращення координації дій між структурами
Литва	Кризові центри на місцевому рівні, технічна готовність підрозділів	Підвищення технічної готовності підрозділів (комунікації, обладнання) та навчання для реагування на гібридні загрози	Підвищення рівня готовності до нестандартних та гібридних загроз; зменшення часу реагування

Джерело: [50]

Дослідження міжнародного досвіду співпраці між правоохоронними органами та органами місцевого самоврядування під час військових і

гібридних конфліктів підтверджує, що ефективна система безпеки базується на тісній координації, чітко визначених алгоритмах взаємодії та готовності до кризових ситуацій. Приклади Ізраїлю, Колумбії, Боснії і Герцеговини, Грузії та Литви свідчать, що ключовими елементами успіху є централізація управління інформаційними потоками, регулярне проведення навчань і симуляцій кризових сценаріїв, активне застосування цифрових технологій для моніторингу ситуації та залучення громадян до процесів забезпечення безпеки. Для України адаптація таких практик може стати основою для створення сучасної, адаптивної та ефективної системи взаємодії між Національною поліцією та органами місцевого самоврядування. Введення локальних центрів безпеки, інструментів цифрового моніторингу, відпрацювання кризових сценаріїв і функціонування рад громадської безпеки може значно покращити оперативність у реагуванні на загрози, знизити ймовірність управлінських помилок, посилити спроможність громад самостійно організовувати безпекові процеси та сприяти зміцненню довіри громадян до державних інституцій [50, с. 1]. У результаті впровадження провідного міжнародного досвіду стане не лише запорукою підвищення ефективності правоохоронної діяльності, але й сприятиме формуванню довготривалих моделей громадської безпеки, здатних забезпечити стабільність та захищеність суспільства в умовах постконфліктної відбудови.

3.4. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у підвищенні ефективності взаємодії Національної поліції України з органами місцевого самоврядування

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) стають важливим елементом модернізації взаємодії між Національною поліцією України та органами місцевого самоврядування, особливо в умовах воєнного стану. Вони набувають стратегічного значення, забезпечуючи критично необхідну швидкість обміну інформацією, ефективну координацію структур і

підвищуючи оперативність реагування на загрози. Завдяки цьому знижується негативний вплив надзвичайних ситуацій на громади. ІКТ відіграють ключову роль, оскільки традиційні методи управління часто не можуть гарантувати достатню точність, швидкість і прозорість у кризових умовах.

Головна перевага ІКТ полягає у створенні єдиної інтегрованої інформаційної платформи, яка поєднує дані Національної поліції України, органів місцевого самоврядування, військових адміністрацій, рятувальних служб та волонтерів. Такі платформи покликані забезпечувати:

- Моніторинг подій у режимі реального часу з використанням геоінформаційних систем (ГІС) і відео аналітики [55].
- Швидкий обмін критично важливою інформацією про загрози, наприклад обстріли, диверсійно-розвідувальні групи або надзвичайні події, через захищені канали зв'язку.
- Синхронізацію спільних дій під час патрулювань, організації гуманітарних конвоїв і планування евакуаційних маршрутів.
- Аналіз ситуацій, прогнозування ризиків і відповідне планування превентивних та антикризових заходів.

В Україні вже існують успішні приклади застосування ІКТ у воєнний час. Зокрема, інтеграція систем відеоспостереження в платформи Національної поліції України у великих містах дозволяє оперативно відслідковувати транспорт, фіксувати порушення комендантської години та контролювати критично важливі об'єкти спільно з місцевими адміністраціями та територіальною обороною [52].

Особливо важливим напрямком є комунікація з населенням. Використання офіційних мобільних додатків та СМС-розсилок дозволяє органам влади та поліції миттєво інформувати громадян про повітряні тривоги, маршрути евакуації, зміни в роботі критичної інфраструктури та розподіл гуманітарної допомоги [54, с.56-72]. Ці інструменти також забезпечують двосторонній зв'язок: мешканці можуть оперативно передавати

інформацію про загрози чи порушення, суттєво підвищуючи рівень громадської безпеки та сприяючи роботі поліції.

ІКТ сприяють раціоналізації внутрішніх процедур Національної поліції України та органів місцевого самоврядування. Використання цифрових систем для планування маршрутів патрулювання, автоматизованого обліку матеріально-технічних ресурсів та управління персоналом (HRM) дозволяє уникати дублювання функцій, скорочувати час на прийняття рішень і підвищувати ефективність використання обмежених ресурсів [54, с.45-55]. Прикладом є впровадження інтегрованих систем диспетчеризації в деяких областях України, які забезпечили координацію дій поліції, ДСНС та комунальних служб, значно прискоривши реагування на кризові події.

Впровадження аналітичних інструментів, зокрема технологій великих даних (Big Data) та алгоритмів штучного інтелекту (ШІ), дає змогу перейти від реактивного до проактивного управління безпекою. Ці технології дозволяють прогнозувати зміни криміногенної ситуації та ризики злочинності на основі статистичних моделей, оцінювати ймовірність диверсійних загроз і моделювати кризові сценарії, що сприяє плануванню превентивних заходів.

Міжнародний досвід (зокрема, Ізраїлю, Колумбії, Литви) підтверджує, що застосування такої аналітики підвищує рівень готовності місцевої влади та поліції до складних і непередбачуваних викликів воєнного часу.

Важливою складовою є забезпечення цифрової взаємодії з громадськими та волонтерськими організаціями, які часто є первинними реагувальниками на гуманітарні та безпекові виклики на місцях. Інтеграція їхніх інформаційних платформ у єдину систему взаємодії з поліцією та органами місцевого самоврядування дозволяє оперативно координувати волонтерів, спрямовувати ресурси в найбільш потребуючі райони та забезпечувати прозорість управління допомогою.

ІКТ слугують інструментом підвищення прозорості та підзвітності дій Національної поліції України та органів місцевого самоврядування. Цифрова

фіксація ухвалених рішень, патрулювань, обліку ресурсів і виконання безпекових заходів дозволяє проводити детальний аналіз ефективності та своєчасно коригувати управлінські процеси. Це формує міцну основу для зміцнення довіри населення до влади та запобігання конфліктам. Крім того, ІКТ забезпечують безперервність роботи системи взаємодії навіть в умовах активних бойових дій, коли традиційні канали зв'язку можуть бути порушені. Використання резервних серверів, супутникового зв'язку та зашифрованих протоколів комунікації дозволяє підтримувати безперебійну координацію між поліцією та місцевою владою в будь-яких критичних обставинах [55, с. 64].

Отже, роль інформаційно-комунікаційних технологій у вдосконаленні взаємодії Національної поліції України та органів місцевого самоврядування є стратегічною і багатофункціональною. ІКТ забезпечують не лише оперативний обмін інформацією та оптимізацію ресурсів, а й прогнозування ризиків, ефективну комунікацію з громадянами, інтеграцію громадських структур та підвищення прозорості управління. Масштабне впровадження та розвиток ІКТ дозволяє створити адаптивну, стійку та високоефективну систему безпеки, яка здатна адекватно реагувати на сучасні виклики воєнного часу та зміцнювати спроможність громад до самостійного управління безпековими процесами.

Одним із ключових механізмів забезпечення прозорості державних структур є електронне урядування, що відкриває нові можливості для взаємодії між громадянами, бізнесом та державою. Воно відіграє важливу роль у забезпеченні вільного доступу до публічної інформації, сприяє участі громадян у процесах ухвалення і реалізації державних рішень, а також покращує якість надання державних послуг. Згідно з визначенням фахівців Європейської комісії, електронне урядування передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у сфері державного управління, що супроводжується організаційними змінами та підвищенням компетенцій державних службовців. Основною його метою є оптимізація

якості державних послуг, зміцнення демократичних інститутів та посилення підтримки державної політики.

Наукові дискусії щодо електронного урядування акцентують увагу на тому, що ця концепція представляє собою новітній підхід до взаємодії в умовах інформаційного суспільства, а також форму співпраці між державою та її громадянами. У зв'язку з цим дослідники виокремлюють кілька основних категорій взаємодії в межах цієї системи: уряд-громадянин (G2C), уряд-уряд (G2G) та уряд-бізнес (G2B). Деякі вчені додають четвертий компонент – уряд-держслужбовці (G2E), тоді як інші пропонують ще й п'ятий напрямок – громадяни-уряд (C2G), відзначаючи його значущість. Можна окреслити три основні сектори взаємодії у рамках електронного урядування: між органами державної влади (G2G), між державою та бізнесом (G2B), а також між владою і громадянами (G2C). Ці базові елементи формують основу системи електронної взаємодії, яка об'єднує державні інститути, приватний сектор та громадянське суспільство[56, с.46].

Електронне урядування є одним із ключових механізмів, який сприяє прозорості державних структур і відкриває нові можливості для взаємодії між владою, громадянами та бізнесом. Воно відіграє важливу роль у забезпеченні доступу до публічної інформації, залученні громадян до процесів прийняття і впровадження державних рішень, а також у підвищенні якості державних послуг. За даними Європейської комісії, електронне урядування базується на застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у системі державного управління, супроводжуючи їх організаційними змінами і нарощенням професійних навичок службовців. Його головна мета полягає в оптимізації послуг для населення, зміцненні демократичних інститутів і вдосконаленні механізмів підтримки державної політики. У наукових дискусіях електронне урядування розглядається як сучасний спосіб взаємодії в умовах інформаційного суспільства та новий формат співпраці між державою і громадянами. При цьому виділяють кілька основних напрямків взаємодії: уряд-громадянин (G2C), уряд-уряд (G2G) та

уряд-бізнес (G2B). Окремі дослідники додають ще один компонент – уряд-держслужбовці (G2E), а деякі пропонують увімкнути в систему напрямок громадяни-уряд (C2G), наголошуючи на його важливості. Таким чином, можна визначити три головні сектори взаємодії в межах електронного урядування: співпраця між державними органами (G2G), взаємодія між владою і бізнесом (G2B), а також між державою і громадянами (G2C). Саме ці ключові елементи формують структуру електронного урядування, об'єднуючи державні інституції, приватний сектор та громадянське суспільство в єдину систему [57, с.52].

Згідно з дослідженням ООН United Nations E-Government Survey 2016 щодо рівня розвитку електронного урядування (E-Government Development Index, EGDI), Україна зайняла 62-ге місце серед 195 країн, піднявшись на 25 позицій за останні два роки. Такий результат свідчить про наявність позитивної динаміки у сфері впровадження цифрових технологій, однак наявне суттєве відставання від глобальних тенденцій розвитку електронного урядування вимагає здійснення комплексних і ефективних реформ у цій галузі. Політичний, економічний, соціальний, технічний та організаційний аспекти функціонування України створюють складну сукупність викликів та потенційних можливостей.

Останніми роками було досягнуто відчутних успіхів у впровадженні електронного урядування, які можна окреслити такими результатами:

1. На урядовому порталі доступні 118 електронних послуг.
2. Використання електронних послуг зросло утричі.
3. До системи електронної взаємодії органів виконавчої влади підключено 673 державні органи.
4. Щодоби між органами влади пересилається понад 5400 електронних документів.
5. Україна посіла 17-те місце у світі в сфері відкритих даних і друге місце за швидкістю їх впровадження.

6. Близько 10000 місцевих бюджетів опубліковані на платформі openbudget.gov.ua.

7. Контрольні державні органи відкрили доступ до даних про понад 143000 бізнес-перевірок, запланованих на 2019 рік.

8. Понад мільйон разів українці скористалися онлайн-сервісами, що ґрунтуються на відкритих даних про зареєстровані транспортні засоби.

Цифрові технології мають величезний потенціал для вдосконалення взаємодії між громадянином і державою у рамках електронного урядування, що сприяє досягненню спільних цілей, таких як сталий соціально-економічний розвиток, зростання добробуту та підвищення якості життя. Одним із ключових напрямів розвитку електронного урядування є впровадження електронних послуг, які безпосередньо впливають на життя кожного громадянина. Зараз спостерігається не лише кількісне зростання таких послуг, а й вдосконалення їх змісту відповідно до потреб громадян та процесів бізнесу. Основні пріоритети в цьому напрямі включають [50]:

1. Впровадження нових електронних послуг та вдосконалення поточних за принципом орієнтації на конкретні життєві чи бізнес-ситуації; підключення ключових реєстрів до системи електронної взаємодії державних ресурсів «Трембіта».

2. Розширення кола наборів даних, обов'язкових для відкриття, та покращення їхньої якості при оприлюдненні.

3. Збільшення кількості підключених абонентів серед органів місцевого самоврядування та новоутворених об'єднаних територіальних громад.

4. Впровадження принципу «цифрового замовчування», що передбачає проходження всіх нормативно-правових актів Уряду цифрової експертизи для забезпечення їх відповідності сучасним викликам цифровізації.

Важливість усебічного розвитку електронного урядування та інтеграції цифрових технологій є ключовою умовою успішної модернізації державного управління та створення ефективної взаємодії держави з суспільством.

Стрімкий розвиток електронного урядування є обов'язковою умовою для ефективного державного управління, що забезпечує взаємодію органів влади, суспільства та бізнесу. За останній час було створено значну кількість інформаційних систем, впроваджено технології ідентифікації користувачів, розвинуто електронні закупівлі, забезпечено інтегрованість державних реєстрів та підтримано технології, засновані на відкритих даних. Інновації в електронному урядуванні стають важливим чинником економічних реформ і децентралізації, завдяки чому влада стає більш прозорою та підзвітною, а громадяни отримують розширені можливості для участі в управлінні. Це також сприяє покращенню якості державних послуг.

Інформаційно-комунікаційні технології відіграють важливу роль у трансформації сучасного суспільства, впливаючи на формування громадянської самосвідомості, механізмів соціального контролю та інструментів маніпуляції. Вони сприяють демократизації політичних процесів, забезпечуючи громадянам доступ до інформації, підвищуючи прозорість і стимулюючи громадську участь. Водночас ІКТ можуть використовуватися як засіб контролю та маніпуляції, який здатні застосовувати як державні органи, так і приватні корпорації [48, с.87].

Розвиток електронного урядування значно підвищує ефективність державного управління та сприяє покращенню комунікації між громадянами і державними структурами. Для України цифрова трансформація є критично важливим кроком задля модернізації, посилення демократичних інститутів та розширення прав громадян. Проте надзвичайного значення набуває дотримання етичних принципів у використанні ІКТ, забезпечення захисту прав людини й конфіденційності даних. Інформаційно-комунікаційні технології впливають на суспільні й політичні процеси, змінюючи моделі соціальної взаємодії та стимулюючи поширення маніпулятивних методів, які впливають на громадську поведінку. Конвергенція медіа, яка об'єднує текстовий, відео-, аудіальний та інший цифровий контент, також суттєво впливає на свідомість громадян. Водночас ріст комерційного інтересу сприяє

популяризації розважального контенту, що потенційно знижує культурний рівень населення й відволікає від важливих соціально-політичних питань. У сфері державного управління ІКТ відіграють роль у консолідації суспільства. Однак нерідко їх використання набуває маніпулятивного характеру. Зокрема, стрімкий розвиток електронного урядування забезпечує більш ефективне й прозоре надання державних послуг, що є важливим для оптимізації взаємодії між громадянами та владою.

Висновки до третього розділу. У третьому розділі дослідження обґрунтовано напрями вдосконалення взаємодії Національної поліції України з органами місцевого самоврядування з урахуванням особливостей воєнного стану та сучасних безпекових викликів. Запропоновані шляхи мають комплексний характер і спрямовані на поєднання правового, організаційного, інституційного та технологічного компонентів співпраці. Аналіз нормативно-правових аспектів удосконалення взаємодії засвідчив, що ключовою проблемою залишається фрагментарність правового регулювання та недостатня деталізація механізмів координації дій між суб'єктами на місцевому рівні. Запропонований підхід до оновлення нормативної бази полягає не в розширенні повноважень окремих органів, а в їх чіткому узгодженні, що створює правові передумови для ефективної співпраці без порушення принципу розмежування компетенцій.

Обґрунтування організаційних заходів показало, що підвищення ефективності взаємодії значною мірою залежить від стабільності координаційних структур, чіткості управлінських процедур та професійної підготовки кадрів. Визначено, що перехід від ситуативної співпраці до постійних форматів взаємодії сприяє підвищенню оперативності ухвалення рішень і зменшенню ризиків управлінських збоїв у кризових ситуаціях. У межах аналізу передового досвіду країн, що мають досвід військових конфліктів, встановлено, що найбільш ефективними є моделі, побудовані на принципах інтеграції безпекових і цивільних інституцій, прозорості управління та активного залучення місцевих громад. Водночас доведено, що

пряме копіювання іноземних практик є малоефективним без їх адаптації до українських правових, соціальних та інституційних умов, особливо з урахуванням децентралізаційних процесів.

Значення у підвищенні ефективності взаємодії належить використанню інформаційно-комунікаційних технологій. Дослідження засвідчило, що цифрові інструменти виступають не лише засобом обміну інформацією, а й платформою для інтегрованого управління безпековими процесами. Впровадження сучасних ІКТ дозволяє знизити рівень фрагментації управлінських рішень, забезпечити прозорість дій суб'єктів взаємодії та підвищити довіру населення до правоохоронних і владних інституцій. Узагальнюючи результати розділу, можна стверджувати, що вдосконалення взаємодії Національної поліції України з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану потребує переходу від реактивної моделі управління до проактивної, системної та інтегрованої.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження щодо взаємодії Національної поліції України з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану дозволяє сформулювати низку важливих висновків, які мають як теоретичну, так і практичну цінність для системи державного управління безпекою. Аналіз теоретичних і організаційних основ співпраці свідчить про те, що ефективна координація між правоохоронними органами та місцевою владою є критично важливим елементом у забезпеченні безпеки територіальних громад. Вона повинна базуватися на чітких принципах партнерства, субсидіарності й прозорості в процесі ухвалення рішень. Утім, чинні законодавчі акти, зокрема Закони України «Про Національну поліцію» та «Про місцеве самоврядування в Україні», містять лише фрагментарні положення щодо співпраці, що значною мірою ускладнює оперативне керування безпековими процесами у воєнних умовах. Аналіз нормативно-правової бази засвідчив, що вдосконалення законодавства є ключовим завданням для підвищення ефективності співпраці. Особливе значення має уточнення повноважень поліції та місцевих органів влади, визначення механізмів координації дій у кризових ситуаціях, а також закріплення процедур взаємодії з військовими адміністраціями, волонтерськими центрами та громадськими організаціями.

У практичній площині підвищення ефективності взаємодії передбачає систематичне впровадження організаційних заходів. Серед них можна виділити створення спільних оперативних штабів на рівні громад, розроблення уніфікованих стандартів і процедур, проведення регулярних навчань і тренінгів для працівників місцевого самоврядування, поліції та волонтерів. Окрім цього, важливими є оптимізація використання ресурсів та запровадження механізмів зворотного зв'язку з громадянами.

Міжнародний досвід країн, що стикалися з військовими конфліктами, демонструє, що ключовими елементами успішної координації між поліцією

та місцевими органами влади є інтеграція інформаційних систем, створення спільних оперативних штабів і активне залучення громадськості. Роль інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у підвищенні ефективності цієї взаємодії має стратегічне значення. Використання цифрових платформ, мобільних додатків, систем відеонагляду, аналітичних інструментів на основі великих даних і штучного інтелекту сприяє прискоренню обміну інформацією, оптимізації ресурсів, прогнозуванню потенційних загроз і підвищенню прозорості управлінських процесів.

Результати дослідження демонструють необхідність комплексного підходу для підвищення ефективності взаємодії Національної поліції України і органів місцевого самоврядування. Такий підхід має включати вдосконалення нормативно-правової бази, організаційні зміни, впровадження сучасних технологій та адаптацію міжнародного досвіду. На основі отриманих даних запропоновано практичні рекомендації, що спрямовані на покращення співпраці. Перш за все, варто внести зміни до чинних законодавчих актів, які регулюють взаємодію поліції з місцевими органами влади. Це дозволить чітко визначити повноваження сторін, процедури обміну інформацією і координування дій у кризових ситуаціях. Окрім цього, рекомендовано розробити комплексну методологію управління безпекою на локальному рівні, враховуючи принцип субсидіарності та інтеграцію державних і муніципальних структур. Для забезпечення ефективної координації пропонується створити мережу спільних оперативних штабів на рівні громад. До складу таких штабів мають увійти представники поліції, місцевих рад, військових адміністрацій та волонтерських організацій. Їх ключові функції охоплюватимуть щоденне оперативне планування, розподіл і координацію ресурсів, моніторинг виконання заходів безпеки та проведення регулярного аналізу ризиків.

Важливо запровадити регулярні навчання для посадових осіб місцевого самоврядування, співробітників поліції та представників громадських формувань. Тренінги повинні включати моделювання кризових ситуацій,

управління евакуацією, координацію гуманітарної допомоги, протидію диверсійним загрозам та використання сучасних технологій управління безпекою. Для підвищення оперативності рекомендується впроваджувати єдині цифрові платформи для координації дій, моніторингу ситуації, планування патрулювання та управління ресурсами. Використання мобільних додатків, систем відеоспостереження та аналітичних інструментів дозволить підвищити оперативність реагування, прозорість управлінських рішень та залученість громадськості. Також необхідно активніше інтегрувати громадян та волонтерські організації у процес забезпечення безпеки. Це включає створення громадських рад з безпеки, механізмів збору інформації від населення, волонтерських координаційних центрів та комунікаційних платформ для оперативного обміну даними.

Необхідно запровадити механізми збору та аналізу практичних кейсів з усіх громад, що дозволить масштабувати ефективні моделі взаємодії та адаптувати міжнародний досвід до українських реалій. Це сприятиме підвищенню ефективності управлінських рішень і розвитку спроможності місцевого самоврядування в умовах воєнного часу. Для забезпечення стійкості системи рекомендується створити системи спільного використання ресурсів між поліцією та місцевими органами влади, а також між сусідніми громадами, щоб забезпечити швидке та ефективне реагування на надзвичайні ситуації, навіть за обмежених матеріально-технічних можливостей. Застосування цих рекомендацій дозволить сформувати сучасну, стійку та ефективну систему управління безпекою на місцевому рівні, підвищити координацію між поліцією та органами самоврядування, а також зміцнити довіру населення до державних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко В.М., Палеха Ю.І. Інформаційно-аналітична діяльність в органах державного управління. Київ: Наукова думка, 2018. 312 с. – URL:<https://lnk.ua/MNjpQm5eE>
2. Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції : тези доп. учасників наук.-практ. конф. курсантів та студентів (м. Харків, 12 груд. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2017. – 196 с. URL:<https://lnk.ua/k4x9j11ey>
3. Аналітичний звіт «Оцінка ризиків безпеки в громадах після конфлікту» Центр безпеки. Київ, 2024. 68 с. URL: <https://lnk.ua/aV7oxvrV1>
4. О. Бобось . Теоретичні аспекти застосування інноваційних механізмів у публічному управлінні: виклики та перспективи. 2023. № 2. С. 182. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/3_2023/3_2023.pdf
5. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 276 с. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/l_1438_65304022.pdf
6. Верховна Рада України : офіц. вебсайт. – URL: <https://rada.gov.ua> (дата звернення: 10.12.2025).
7. Ю.І. Колісник-Гуменюк. Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи:зб. наук. праць / упорядник. – Київ – Львів – Бережани–Гомель,2018.–Вип.3,с.264 URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/26133/1/Zbirnyk_LNNCPO-3.pdf
8. Державна аудиторська служба України. Звіт про ефективність використання коштів у сфері безпеки. Київ: ДАСУ, 2021. 41 с URL: <https://lnk.ua/BNEM0opNG>
9. Дослідження «Громадська довіра до поліції після реформ» / Центр політичного аналізу. Київ-2024. 36 с. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-10/ua-undp-state-citizen_unity-ukr.pdf

- 10.Доповідь «Система реагування на надзвичайні ситуації в громадах» / Міністерство внутрішніх справ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/223-2018-%D0%BF#Text>
- 11.Державна служба статистики України. Статистичний збірник «Безпека та громадський порядок». Київ: Держстат. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_szn_zb.htm
- 12.ДСНС України. Методичні рекомендації із цивільного захисту населення. Київ : ДСНС. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0075388-13#Text>
- 13.Збірник нормативних актів з безпеки : підручне видання. Київ : Юридична книга, 2017. 504 с. URL: https://opac.guc.org.ua/cgi-bin/koha/opac-etail.pl?biblionumber=183024&shelfbrowse_itemnumber=9827
14. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 30. – Ст. 379. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 10.12.2025).
15. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР (зі змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 46. – Ст. 280. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр> (дата звернення: 10.12.2025).
16. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 № 1932-XII (із змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 106. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12> (дата звернення: 10.12.2025).
17. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 28. – Ст. 250. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19> (дата звернення: 10.12.2025).
- 18.Інституційна (не)спроможність держави в Україні: як розірвати замкнене коло : монографія / кол. авт.: Галина Зеленько (кер., наук. ред.) та ін. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2025. 480 с. URL:

<https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2025/04/Instytutsijna-spromozhnist-derzhavy.pdf>

- 19.Іваненко О. П. Основи кримінології: монографія. Київ : Юридична думка, 2020. 216 с. URL.: <https://lnk.ua/QV0kivAeg>
20. Київська обласна державна адміністрація. Офіційний сайт. URL: [https://kyiv-oda.gov.ua\]\(https://kyiv-oda.gov.ua](https://kyiv-oda.gov.ua](https://kyiv-oda.gov.ua)
- 21.Інформаційна цифрова трансформація промислового менеджменту у контексті викликів, можливостей та змін : монографія / за ред. д.філософ.н., проф. В. Г. Воронкової, д.е.н.;проф. Н. Г. Метеленко. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. – 592 с.. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/24045/1/0060381.pdf>
- 22.Коваленко А. В. Поліцейське право України : навчальний посібник. Київ : НАУ, 2021. 342 с. URL: <https://lnk.ua/geqKZ1BN5>
- 23.Крамаренко Г.. Організаційно-правові аспекти публічного управління в Україні : Матеріали XI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 25 квітня 2024 р. Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024. 322 с, 2022.с. 52.
URL:<https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/17023/1/Zbirnyk%202024250424.pdf>
- 24.При передрукуванні обов'язкове посилання на видання: Право та державне управління : збірник наукових праць / [за ред. О. В. Покатаєвої]. У 2-х томах. – Запоріжжя : КПУ, 2018. – № 1 (30). – Т. 2. 90 с.
URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2018/tom_2/1-2_2018.pdf
- 25.Крищенко А. Є. Взаємодія Національної поліції з іншими суб'єктами забезпечення у сфері публічної безпеки // Науковий вісник публічного та приватного права. 2017. Вип. 4. URL: <https://lnk.ua/J4ZPy7DVE>
- 26.Коваленко О.О. Адміністративно-правове регулювання діяльності Національної поліції України у сфері протидії правопорушенням в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях

- молодих учених, курсантів та студентів. Вінниця, 2023. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/26c48227-5672-4ac6-ad2c-1ac81878cde9>
27. Лялюк О. Ю. Деякі питання взаємовідносин органів та посадових осіб місцевого самоврядування з органами внутрішніх справ. Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023 – 2027 роки: Указ Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2732023-46733>
28. Матвієнко Д., Ільєнко П. Координація поліції та громадськості в кризовий період. Матеріали Всеукраїнської конференції «Безпека і громада», Київ, 2023. С. 112–119.
29. Майоров В. В. Шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства // Право і суспільство. 2020. № 2, ч. 2. С. 185–191.
30. Міллер М.О. Сучасні інформаційні технології у документних системах: теорія та практика. Львів: Вид-во ЛНУ, 2020. 198 с.
31. Міністерство внутрішніх справ України. Офіційний сайт. URL: <https://mvs.gov.ua>
32. Новак І. С. Система місцевого самоврядування в Україні : монографія. Львів : ЛНУ, 2019. 288 с.
33. Національна поліція України. Щорічний звіт про діяльність поліції України. Київ: НПУ, 2022. 128 с.
34. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. 360 с. <https://old.duan.edu.ua/images/staff/departments/law/Files/pravoznavstvo.pdf>
35. Порядок організації співпраці місцевої влади і поліції при надзвичайних ситуаціях. Київ: Казначейство України, 2021. 12 с.
36. Петров В. М., Сидоренко Л. І. Гібридні загрози та безпека держави : колективна монографія. Харків : ХНУ, 2022. 356 с.

37. Петренко О. Виклики гібридної війни для правоохоронних органів // Internews, 15.06.2024. URL: <https://internews.org.ua> . (Дата звернення: 05.12.2025).
38. Волкова Н. Тренування поліції та місцевих служб: важливість спільних навчань. *Суспільство і безпека*. 2023. № 4. С. 89–101.
39. Проєкт «Цифровий моніторинг громадської безпеки» (звіт). Харків : 2023. 39 с.
40. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку взаємодії органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування» від 10.06.2015 № 432. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/432-2015-п>
41. Реформа поліції та місцевого самоврядування: міжнародні підходи // Безпека і закон. URL: <https://bezpeka-i-zakon.org.ua>
42. Радченко П. І. Громадська безпека в постконфліктний період: монографія. Дніпро : ДДУ, 2023. 298 с.
43. Сіренко О.О. Досвід країн Балтії у сфері управління безпекою та місцевого самоврядування. Рига: Балтійський центр політики, 2020. 145 с.
44. Петренко О. Виклики гібридної війни для правоохоронних органів // Internews, 15.06.2024. URL: <https://internews.org.ua> . (Дата звернення: 05.12.2025).
45. Волкова Н. Тренування поліції та місцевих служб: важливість спільних навчань. *Суспільство і безпека*. 2023. № 4. С. 89–101.
46. Тараненко С.В. Управління безпекою в громадах: теорія та практика. Харків: Право, 2021. 220 с.
- Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41405>
47. Ульянов О.І. Щодо співвідношення категорій «публічна безпека і порядок» та «громадська безпека і порядок» у Законі України «Про Національну поліцію». Роль та місце правоохоронних органів у розбудові

- демократичної правової держави: матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 25 березня 2016 р. Одеса: ОДУВС, 2016. С. 194-195.
48. Центр політико-правових реформ. Аналітичні матеріали щодо взаємодії поліції та місцевого самоврядування. Київ: ЦППР, 2020. 87 с.
49. Шевчук Т. В. Гібридний конфлікт і поліція: досвід зарубіжних країн. *Міжнародний журнал безпеки*. 2022. № 1. С. 12–27.
50. Про затвердження Положення про Громадську раду при Міністерстві внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 16.01.2020 № 38.
51. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4572-17>
52. Право та державне управління Збірник наукових праць. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2018/tom_2/1-2_2018.pdf
53. Smith J. Crisis management and local governance in hybrid conflicts // *International Journal of Public Administration*. 2020. Vol. 43, No. 5. P. 389–404.
54. Brown L., Davis P. Digital geo-monitoring systems in police operations // *Journal of Law Enforcement Technology*. 2019. Vol. 8, No. 2. P. 56–72.
55. European Union Advisory Mission. Report on hybrid threats and civil policing, 2020. 64 p.
56. United Nations Office on Drugs and Crime. Guidelines for police and community cooperation. Vienna, 2019. 47 p.
57. Council of Europe. Handbook on local government and security cooperation. Strasbourg, 2021. 52 p.

АНОТАЦІЯ

Рарог Анна Володимирівна. Взаємодія Національної поліції України з органами місцевого самоврядування в умовах військового стану. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр». Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування». Освітня програма «Державна служба». – Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2025.

У Вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано її мету і завдання, об'єкт і предмет дослідження, методологічну базу, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено дані про апробацію роботи, а також її структуру.

Метою магістерської роботи є проведення ґрунтовного аналізу взаємодії між Національною поліцією України (НПУ) та органами місцевого самоврядування (ОМС) та ідентифікація шляхів її оптимізації задля підвищення результативності спільних дій.

Об'єктом дослідження є взаємодія між Національною поліцією України та органами місцевого самоврядування.

Предметом дослідження – взаємодія Національної поліції України з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану.

У Розділі 1 розглянуто принципи та форми взаємодії Національної поліції України та органів місцевого самоврядування, нормативно- правову базу до введення військового стану та специфіку повноважень правоохоронних органів та місцевої влади. У розділі 2 зосереджено увагу на правових засадах регулювання взаємодії, розширений аналіз основних напрямків співпраці та наявні проблеми та виклики. У розділі 3 йдеться про вдосконалення взаємодії Національної поліції та органів місцевого самоврядування. Зокрема заходи щодо підвищення ефективності співпраці, досвід країн, що мали досвід військових конфліктів.

У **Висновках** підсумовано результати дослідження, акцентовано увагу на необхідності нормативно-правового вдосконалення, посилення координації та використання міжнародного досвіду для підвищення ефективності взаємодії Національної поліції та органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану.

Ключові слова: Національна поліція України, органи місцевого самоврядування, воєнний стан, публічне управління, громадська безпека, координація, взаємодія.

SUMMARY

Anna Volodymyrivna Raroh. INTERACTION BETWEEN THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE AND LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES UNDER MARTIAL LAW. – Qualifying thesis on manuscript rights.

«Master» educational degree. Specialty: 281 «Public Management and Administration». The educational program «Public service». – Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, 2025.

The Introduction substantiates the relevance of the research topic, formulates its purpose and task, the object and subject of the research, the methodological basis, scientific novelty and practical significance of the obtained results, and provides data on the approbation of the work and its structure.

The purpose of the Master's thesis is to conduct a thorough analysis of the interaction between the National Police of Ukraine (NPU) and local self-government bodies (LSGBs) and to identify ways to optimize it to increase the effectiveness of joint actions.

The object of the research is the interaction between the National Police of Ukraine and local self-government bodies.

The subject of the research is the interaction between the National Police of Ukraine and local self-government bodies under martial law.

Chapter 1 examines the principles and forms of interaction between the National Police of Ukraine and local self-government bodies, the regulatory and legal framework in place prior to the introduction of martial law, as well as the specific features of the powers exercised by law enforcement agencies and local authorities. Chapter 2 focuses on the legal foundations governing such interaction, provides an in-depth analysis of the main areas of cooperation, and identifies existing problems and challenges. Chapter 3 is devoted to improving the interaction between the National Police of Ukraine and local self-government bodies, including measures aimed at enhancing the effectiveness of cooperation and an analysis of the experience of countries that have undergone military conflicts.

The conclusions summarize the research results, emphasizing the need for regulatory refinement, strengthening coordination, and utilizing international experience to increase the effectiveness of interaction between the National Police and local self-government bodies under martial law.

Keywords: National Police of Ukraine, local self-government bodies, martial law, public administration, public safety, coordination, interaction.